

2014 m. rugsėjo 12 d., penktadienis

Nr. 31 (1092) Kaina 2,80 Lt / 0,81 Eur

D a i l ē | M u z i k a | T e a t r a s | F o t o g r a f i j a | K i n a s

2

In memoriam Donatui Banioniu

3

Šv. Jokūbo sakralinės choro muzikos festivalis

5

Pokalbis su dailininku Martynu Lukošiumi

Iš ciklo „Išėjimai“. 2004 m.

Vladislovo Žiliaus 75-mečiui

8

Venecijos kino festivalio laureatai

9

Ko laukti iš VDFF

Gintautas Trimakas, iš ciklo „Išėjimai“. 2012–2013 m.

Skaiciavimas prie jūros

Kodėl Gintautas Trimakas nufotografavo išėjimus prie jūros antrą kartą?

Agnė Narušytė

Tokiose vietose kaip Juodkrantė parodos žiūrimos kitaip. I Miniatiūrų muziejų atvažiuojama su dviračiu, išsinuomotu kelionei į Nidą. Muziejuς dar būna uždarytas. Dviratis pastatomas po gluosniu ir žūrima į marias – pusvalandį: saulėje blykčioja vanduo, antys kedenais plunksnas, praplaukia garlaivis, lin-guoja meldai, jie irgi blykčioja, at-plaukia gulbė, dvi antys nuplaukia, viena lieka, praeina balandis, pra-plaukia žvejų valtis, atplaukia kita gulbė, kažkas paskambina, tada vi-sa tai žūrima kalbantis. Jau darosi karšta.

Pagaliau muziejus atidaromas. Iėjusi paprašau, kad atidarytų ir Gintauto Trimako parodą, kuri yra kitame namelyje. „O muziejaus ne-žiūrėsit?“ – kiek priekaištingai klau-

sia kasininkė. „Nežiūrėsiu“, – susi-gédusi atsakau ir numykiu, kad kitą kartą tai jau tikrai... Kai durys jau atidarytos, susirūpinu, kad neturiu kuo prirakinti dviračio. „Palikit, čia tikrai niekas nevogs“, – pasako salės prižiūrėtoja ir pati grįžta į pagrin-dinį muziejaus pastatą, mane paliku siu vieną parodoje – nepriziūriu-mą.

Iškart pamatau, kad paroda puiki. Viduje vėsu. Didelio formato darbai sukabinti tokiu ritmu, kad ramiai viską apeitum, sustodama prie kiekvieno tarsi prie stacijos, ir kurį laiką pabūtum viena su vaizdu. Vi-sų dylikos „paveikslų“ forma visa-da ta pati – kartojasi kaip kitos pa-stato dalys: sijos, sienos, atramos, langai, tarp jų – laipteliai į dangų, paplūdimys apačioje, o tarpe – vaiz-do į mišką fragmentas. Juodas ré-melis rodo, kad eksponuojama visa plokštélė, kurioje buvo užfiksotas

vaizdas. Jo dydis atitinka numano-mą įrankį – senovinę dumplinę 4 x 5 colių formato kamerą, kurią rei-kėjo nešti nuo vieno išėjimo į jūrą prie kito išilgai Kuršių nerijos. Ka-mera aprivojo žvilgsnį – trys vaiz-dai sujungti į panoramą, bet šiuo at-veju ji suskaldyta į fragmentus, kurių kiekvienas žymi fotografo ir kameros pasislinkimą ir pasisukimą – į dangų, į mišką, į jūrą. Suskaičia-vau dešimt judesių, padalintu į tris nelygias dalis, jas skiriančius tarpus fiksujant objektyvo atidengimui – įdedant plokštélę į kamerą, įleid-ziant šviesos į tamsiąją dėžę, apsi-sukant, pridengiant 1/5 jau ekspo-nuotas plokštélės, tada įleidžiant šviesos, ištraukiant jau nupieštą, bet dar nematomą piešinį, vėl apsi-su-kant ir palypęjant į viršų, įdedant ki-

NUKELTA | 6 PSL.

Ten, už durų

Donatas Banionis (1924–2014)

Donato Banonio mirtis privertė atsigrežti ne tik į jo kūrybą, bet ir į prieštarinę epochą, kurios dalis jis buvo. Ta laiką sunku suprasti ir sudėlioti į lentynėles, nes distancija tarp dabarties ir to, kas Banionis gyvenimė ir filmuose jau virto naujausia istorija, neįsikristalizavo. Tačiau Lietuvos istorijos po 1940-ųjų tarpsnį, į kurį tilpo ilgas aktoriaus gyvenimas, prieš keletus metus 76-toje „Istorinių kronikų“ serijoje pabandės paaiškinti Nikolajus Svanidzė pasakojo pasitelkės būtent Banionio likimą. Serija pavadinta „Donatas Banionis“.

Paskutiniai metais istorikai vis dažniau kreipiasi ne į liudininkų prisiminimus, bet į herojus, su kuriais susitapatindavo vienos ar kitos šalių kino žiūrovai. Filmai aiškina tautos mentalitetą, padeda suprasiti slaptas problemas. Žmonės visa da nori jaustis geresni ir protingesni, nei yra iš tikrujų. Kino aktorius leidžia bent trumpam, kol žiūri filmą, pasijusti beveik idealiam. Toks idealus herojus ne vieną dešimtmetį didžiuolėje SSSR buvo Donatas Banionis. Keliskart Maskvoje ir Rygoje, jau po sovietų imperijos žlugimo, teko stebeti neslūgstančią susižavėjimo ir meilės aktoriui bangą. Jį atpažindavo visi – ir intelektualai Andrejaus Tarkovskio gerbėjai, ir tiesiog žiūrovai, besimaitinantys kasdieniu kino teatro repertuaru. Jie tiesiog nušisdavo pamatę Banioni. Ne todėl, kad jis buvo daugybės premijų laureatas ir visų įmanomų garbingų vardų savininkas. Svarbiausia, kad ta visuotinė meilė buvo gili ir nuoširdi, net jei tarp jų išpažiasticiai atsidūrė ir Vladimiras Putinas. Masinėje kultūroje tokiai meilės dažnai liudija anekdotai. Banionis juose – taip pat teigiamas herojus. Net rugpjūčio pabaigoje „The New York Times“ išspausdintą straipsnį apie nišinius kino festivalius puošia nuotrauka su lakonišku užrašu: „Donatas Banionis in „Solaris“. Todėl ir vadinti aktorių „lietuvių kino legendą“ mažų mažiausiai netikslu.

V. INCIŪTĖS NUOTR.

Subrendės Juozo Miltinio teatre Panevėžyje, ten sukūrės daug sudėtingų klasikinio ir šiuolaikinio repertuario vaidmenų, aktorius intelektualas, matyt, iš pradžių nelaukė tokios visuotinės meilės. Pirmuojuose filmuose, kad ir Vytauto Žalakevičiaus „Adomas nori būti žmogumi“ (1959) ar „Vienos dienos kronika“ (1963), jam teko karjeristų ar tiesiog niekštų vaidmenys. Sovietų kine herojus vis dar turėjo būti ugningo žvilgsnio gražuolis. Tačiau trumpas chruščiovinis atlydis atvedė į ekrana kitokius didvyrius, labiau primeinančius gatvėje sutiktus žmones ar kaimynus. Didvyriškumą perteikė ne efektingi gestai, o sugebėjimas abejoti, ryžtas ginti savo tiesą ir vertėbes. 1965 m., kai ekranuose pasirodė Žalakevičiaus „Niekas nenorėjo mirti“, būtent Banionio suvaidintas

Vaitkus ilgam tapo tiksliausiu lietuviu portretu. Dvejorientė, užspeistą į kampą valdžios ir savų, trokštantį meilės ir ramaus gyvenimo, bet iki paskutinės akimirkos jaučiantį atsakomybę ne tik už save, Vaitkų suprato ir ten, kur istorinė patirtis buvo kitokia. Banionis, vaidindamas šį personažą, apibendrino traigšką XX a. žmogaus, suvokiančio, kad jis visur yra nesaugus, būseną. Tikrasis didvyriškumas – viena iš labiausiai aktorių išgarsinusio Savos Kulisko filmo „Ne sezono metas“ (1968) temų. Banionio suvaidintas sovietų šnipas Ladeinikovas, net ir pajutęs, kad tuo bus demaskuotas, siekia baigtis savo misiją. Jis lyg ir didvyris per prievertą, tačiau Banioniui buvo svarbu pabrėžti savo personažo gėrimas vertėbes. Jų triumfas filme sutampa su iš esmės pralaimė-

jimą rodančia finaline „Ne sezono meto“ scena, kai simboliškoje nėkieno žemėje prasilenkia ir pasižiūri vienas į kitą du apkeičiami šnipai – sovietų ir anglų (pastarajį, beje, suvaidino Laimonas Noreika) ir, regis, Ladeinikovas puikiai suvokia, kad tėvynėje jo laukia nežinia.

Šiuolaikinių terminais tariant, po šio filmo Banionis tapo kultiniu aktoriumi. Jis filmavosi rusų, ukrainiečių, baltarusių, vokiečių filmuose, vaidino istorinius personažus – Goyą (Konrado Volfo „Goja, arba sunkus pažinimo kelias“, 1971), Beethoveną (Horsto Seemann „Beethovenas – gyvenimo dienos“, 1976), Salvadorą Allendę (V. Žalakevičiaus „Kentauruose“, 1978) ir tiešiog tardytoją Augustino Baltrušaičio „Inkasatorius krepšyje“ (1977) ar povandeninio laivo kapitoną iš „Laimingosios lydekos“ vado“ (rež. Borisas Volčekas, 1972) – filmuose, kurie kino istorijoje liks, matyt, tik todėl, kad juose nusifilmavo Banionis. Kaip ir daugumai Baltijos šalių aktorių, Banioniui sovietinių respublikų filmuose dažnai tekdavo užsienių vaidmenys. Kartais prieikdavo ir „užsienietiško“ aktoriaus akcento, kaip kad šmaikščiame Eldaro Riazanovo komedijos „Saugokis automobilio“ (1966) epizode, kur Banionio pastorių aikškina, kad visi tiki: „Vieni tiki į Dievą, kiti tiki, kad jo nėra“, bet dažniausiai jį igarsindavo kas nors kitas.

Banionis vaidino iškilių rusų kinio klasiką Grigorijaus Kozincevo („Karalius Lyras“, 1970), Michailo Kalatozovo („Raudonoji palapinė“, 1970), Michailo Šveicerio („Misterio Makinlio pabėgimas“, 1975) filmuose. Viršunė vis dėlto buvo Kristas Kelvinas Andrejaus Tarkovskio „Soliaryje“ (1972). Šiame filme išryškėjo Miltinio mokyklos bagažas – kruopštis vaidmens analizė, sugebėjimas perteikti herojaus mintis, psichologizmas, kuris, parodokas, neat siejamas nuo brechtiko salygiškumo. Banionis – aktorius, kuris išiklauso ne tik į save ar kitus, bet ir į tylą, į

tai, kas atsiveria už pasakojimo ar vaizdo, jis – potekščių meistras. Banionio vaidybą visada žymi išskirtinė koncentracija, kuri paprastai liudižia asmenybę. Ją pabrėžia ir taipios išorinės priemonės, kurių, deja, jau beveik nebėlko šiuolaikiniame lietuvių kine. Gaila, kad režisieriai retai išnaudodavo aktoriaus komišką potencialą, kurį liudižia ir Varnalėša Raimondo Vabalio „Marš, marš, tra-ta-ta“ (1964), ir dabar jau visai pamiršta Arūno Žebrūno „Mažojo princo“ (1966) ekrанизacija, kurioje Banionis suvaidino penkis vaidmenis. Vėliau tokiu komizmu stebino perėjūnas savižudžių klubo pirmininkas Jevgenijaus Tatarskio „Princo Florizelio nuotykiuose“ (1979).

Laikui bėgant Lietuvos kino studijoje Banionis vis dažniau kūrė tik epizodinius personažus – išraiškinus, išsimenančius, kaip kad Titelis Almantas Grikevičiaus „Fakte“ (1980). Apimtimi iš jų išskyrė nebent praeities klaidas išgyvenantis ir bandantis jas taisyti Petrušonis Marijono Giedrio „Nesėtų rugių žydėjime“ (1978). Paskutinį kino vaidmenį aktorius sukončė Lietuvoje: tai buvo generolas Donato Ulydo filme „Tadas Blinda. Pradžia“ (2011). Tačiau Banionis liko lietuvių aktorius – visada vaidino savo teatre. Panevėžyje jis sukončė per šimtą vaidmenų, puosejė Miltinio tradiciją.

Kai kyla klausimas, kur slypi aktorystės esmė, dažnai prisimenu 1966-aisiais Algirdo Dausos sukurta dokumentinį filmą „Ten, už durų“. Dvidešimt minučių stebime Miltinį, repetuojantį Wolfgango Borcherto pjesę „Lauke, už durų“ – vieną didžiausią Panevėžio teatro stebuklų. Ir beveik visas dvidešimt filmo minučių Banionis ginciasi su Miltiniu apie vienos frazės prasmę. Kažkodėl neabejoju, kad tas ginčas vis dar tēsiasi. Tik jau už kitų durų.

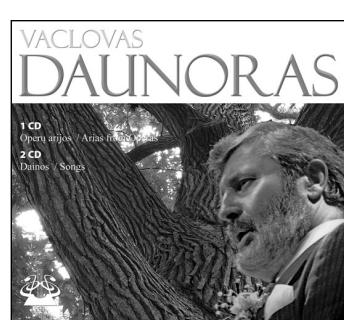
ŽIVILĖ PIPINYTĖ

„Iširdi – tiesiai, ne kreivai“

Vaclovo Daunoro CD sutiktuvės

Rita Nomicaitė

„Daunoras atvažiavo!“ – prieš porą metų iš Žagarės vyšnių festivalio pranešė kolegė. Praciusių metų pabaigoje „bosų bosu“ vadinamą Vaclovo Daunorą stvėrė Marijos ir Jurgio Šlapelių namas-muziejus, surengės susitikimą su dainininku, o po mėnesio, gruodį, atidarejus jo tapybos darbų parodą. Netrukus po Kompozitorų sąjungoje įvykusį vakarą-susitikimą nufilmavo ir parodė Lietuvos nacionalinė televizija (*mediatekoje* <http://www.lrt.lt/mediateka/irasas/48594>). Nepraejus nė metams, turi-

me ir dvieji kompaktiniai garso plokštelių komplektą.

Tarptautinio Tulpėzos dainininkų konkursų Didžiojo prizo laureatas (1971 m.) Vaclovas Daunoras vis

dažniau tėvynėn (Žagarė yra jo gimtasis miestas) grįžta į JAV, kur išskirė prieš 20 metų. Ne kartą yra ten gastoiliaičių sovietmečiu ir pakluiuves, tarp kitko, į Vlado Jakubėno akirat – nemaražo jo recenzijų dalis charakterizuoją Jungtinės Valstijos koncertavusių žymiausių mūsų muzikus (V. Daunoro pasirodymas lyginamas su Virgilijaus Noreikos ir Eduardo Kaniavos, bosas pavadinamas balsinguiausiu iš jų). Į JAV išvykęs ilgesniams laikui, V. Daunoras dešimt sezonų dalyvavo Niujorko Metropoliteno operos spektakliuose, „vaikščiojo po tą didžiulę sceną“,

anot Jūratės Katinaitės. „Metropoliteno teatre yra 4000 vietų salė. Koks tu bebūtum, žengi žingsnį ir papuoli į šviesos drautą, o šalia – milžiniška juodoji skylė. Tik žinai – ten yra žmonės. Jų nematai, bet žvilgsniai, energija, įtampa srūte srūva į tave, gal išmušti iš vėžių“, – 2012 m. („Vakarų ekspresui“) paskojo solistas.

„Dabar matau, kad reikėjo leisti visą plokštelių dėžutę, radijo fonduose saugoma 300 įrašų!“ – per kompaktinės plokštelių pristatymą Lietuvos muzikos ir teatro akademijos Juozo Karoso salėje atsiduso

sumanytoja, rengėja ir redaktorė Jūratė Katinaitė. Albumui pasirinkti techniškai tvarkingiausiai, skambiausiai išrašai – anksčiau išleistų vinilinių plokštelių medžiaga. „Įrašinėjome katedroje, anuomet Paviekslų galerijoje“, – sutiktuvėse prisiminė Juozas Domarkas. Albumė daugiausia skamba jo diriguojamų kūriniai. Sudarytoja ypač pabrėžia galėjusi patieki keletą Jono Aleksos diriguojamų arių, nes šis dirigentas išrašė vengdavo.

NUKELTA | 3 PSL.

Sustoti ir išgirsti

Prasidėjo IV tarptautinis Šv. Jokūbo sakralinės choro muzikos festivalis

Rasa Murauskaitė

Profesionaliosios muzikos lopšys – auksčiai, į dangų žvelgiantys bažnyčios skliautai, po kuriais subrandinta ji pasklidio po pasaulį. Dievui garbinanti skirtus kūrinius ilgą laiką rašyda vo žymiausi ir labiausiai pripažinti kompozitoriai, kurių muzikos klausantis neįmanoma nepastebeti to nuostabaus pakylėjimo auksčiau kasdienybės ir materialumo. Trumppam sugrįžti į šį nepaprastą dvasios muzikos pasaulį visą rugpjūčių kviečia IV tarptautinis Šv. Jokūbo sakralinės muzikos festivalis, prasidėjęs jaukią praėjusio sekmadienio popietę Šv. apaštalu Pilypo ir Jokūbo bažnyčioje Vilniuje. Čia koncertinę programą pristatė vienas festivalio organizatorius valstybinis choras „Vilnius“ (meno vadovas ir vyriausasis dirigentas – Povilas Gylys).

Parodoksalu, kad visai jvairiausiomis linksmybėmis šurmuliujančio prospektu nemenkas būrys rimtiosios muzikos gerbėjų susirinko prie Dievo altoriaus susikaupę paklausti „balsų orkestro“ – sakralinės choro muzikos. Festivalio atidarymo koncertui pasirinkta viduramžių epochos giesmės-sekvencijos Mergelei Marijai „Stabat mater“ tema – skambėjo keturių kompozitorų opusai pagal ši religinį tekstą.

„Stabat mater“ – tai katalikiškam pasauliui gerai pažįstama kančios tema. Religinėje koncepcijoje ji turi nepaprastą reikšmę: atspindi ypatingą dvasinį Dievo Motinos ir į nukryžiuotą Kristų žvelgiančių žmonių kartu tai – Marijos šventumo įprasmimais ir įrodymais. Tod neu nuostabu, jog nuo XVI a. „Stabat mater“ tekstu kūrė kone visi įtakiniai kompozitoriai, si tema įkvėpė gausybę didingų nepaprasto grožio ir meninės vertės kūrinių.

Italija, Nyderlandai, Norvegija ir Lietuva – tokia buvo Šv. Jokūbo festivalio atidarymo koncerto geografinė. Choras „Vilnius“ atliko renesanso kompozitorų Giovanni Pierluigi da Palestrina, Orlando di Lasso bei šiuolaikinės profesionalių muzikos kūrėjų Knuto Nystedto ir Giedrius Svilainio „Stabat mater“. Tai buvo simbolika dėl neretai brėžiamų paralelių tarp senosios ir šiuolaikinės muzikos idėjų. Klausantis nebuvu sunku pastebėti, jog nepaisant akivaizdžiai austimi girdimų muzikinės kalbos, kompozitorų pasaulėžiūros skirtumų, tarp visų koncerte skambėjusių kompozicijų buvo daug bendrumo.

Nepaprastai puikiai skambėjo G.P. da Palestrinos motetas dvigubam chorui, dvelkės absolūciai tobuli harmonija, ramybė ir, žinoma, geniaus talentu. Šio kompozitoriaus „Stabat mater“ – tarsi kardinali prieštata nūdienos skubos ir greito vartojimo pasauliui. Tai – šviesos muzika, kuri Dievą garbina su džiaugsmu, o ne baime. Tiems, kurie su Renesanso epochos muzika nebuvu geriau pažystami, G.P. da Palestrinos kūrinių – pati iliustratyviausia pažintis su senaja vokalinė polifonija, kadangi čia atspindini viena, kas gražiausia surakta Atgimimo epochos muzikoje, tai, ką Bažnyčiai laikė muzika, kuri turi skambėti bažnyčioje. Chorui pavuko stilingai atskleisti si renesanso vokalinės polifonijos opusą, išsau-gant jo prigimtinę ramybę, sukaup-tumo kupiną atmosferą, organiku-mą, neprikišant epochos muzikai nebūdingų ryškių dinamininių niuan-sų. Galbūt tik keliose vietose pritrūko vieningo kvėpavimo, ritmo precizikos, *pianissimo* epizoduose – tikslesnio aukštų balsų unisono ir subtilesnių įstojimų. Tačiau šios smulkmenos nepadarė didesnės įta-kos sekmingai ir išraiškingai kūriniu interpretacijai.

Antrasis – G. Svilainio „Stabat mater“ aštuonbalsiam chorui ir vargonams – neabejotinės kontrastas prieš jį skambėjusiam kūriniui. Tačiau bent jau vienas dalykas – ne-paprastas sukauptumas, ramybė – visus kūrinius tarsi jungė nemato-mais, bet jaučiamais ir girdimais satai-tais. Kompozitorius, ieškodamas kuo papildyti chorą, pasirinko bažnyčios didybę atspindintį instrumen-tą – vargonus, jų partiją atliko Aleksandras Vizbaras. Minimalisti-

Choras „Vilnius“, diriguoją Povilas Gylys

V. DRANGINIO NUOTR.

né, bet išraiškinga vargonų linija labai subtilai ir sekmingai užpildė kūriniu faktūrą, daugelyje vietu priminė senovinį burdoną, būdingą patiemė seniausiemis krikščionių bažnyčios giedojimams. Šis įvairaidis skatinio vargoninė linija suvokti lyg pagrindą, kuriuo grįstas visas kūrinius, ir kėlė minčių apie simbolinę instrumento partijos prasmę.

Kitaip nei G.P. da Palestrinos kūrinius, kuriami „Stabat mater“ išprasminta su šviesa, viltimi, net džiaugsmingumu nuotaikomis, G. Svilainio kūriniu muzikinė kalba daugiau pa-sakojo apie kančią. Galingas vargonų tembras, neretai tamsios harmo-nijos, supintos iš mīrguliuojančių balsų pynių, lėmė visai kitokį suvo-kimą. Kūrinius atliktas gana įtaigiai, nors kiek stokota niuansų, galinčių maksimaliai atskleisti visą įdomios G. Svilainio kompozicijos grožį. Ke-liuose epizoduose tarp choro ir var-gonų jautėsi nedidelė painiava, ku-rią lėmė sudėtingesnė ritmika, balsai ir instrumentas lyg ir stokojo organikos.

Klausant ir mąstant apie viduramžių, renesanso muziką, neretai išskyla klausimas, kaip, priklausyda-mi nuo itin griežtų stilistinių rėmu,

galybės įvairiausią taisyklį, kompozitoriai gebėjo sukurti tokius gražius, nuoširdumus, išmone pulsuo-jančius ir nepaprastai skirtinges kūrinius. Apie tai skatinio pamastyti ir O. di Lasso „Stabat mater“ – motetas dvigubam chorui. Palyginti su G.P. da Palestrina, tai visiškai kitokios muzikinės išraiškos ir nuotaikos kūriniys, nors ir to paties žanro. Chorinėje faktūroje labai gražiai atskleisti vyru balsai, išraiškingos jų linijos suteikia ypatingą kolorą šiai kompozicijai. Vis dėlto atlikimo prasme, natūraliai lyginant ši opusą su kitu anksčiau skambėjusiu tos pat epochos „Stabat mater“, šis su-dainuotas ne tiek įtaigiai. Rodési, kad viskas atlikti tvarkingai, preci-ziskai, tačiau tokia energija, kokia tyrojo atliekant G.P. da Palestriną, nebuvu surakta – galbūt tai ir pačios kompozicijos skeleidžiamos žinių klausimas.

K. Nystedtas – norvegų orkestrinės ir chorinės muzikos kompozitorius – kitąmet švęsimetį. Simbolika, kad jo sakralinei kūrybai didelė įtaka padarė būtent G.P. da Palestrinos partitūros, tad šiuo dviejų kompozitorų kūrinių gražiai įre-mino koncertą, apibrėždami ketu-

ris šimtmecius „Stabat mater“ ke-lionės profesionaliosios muzikos keliais. Norvegų autorius mišraus choro faktūros nuspalinimui pasi-rinko violončelę. Koncerte ja griežtė aktyviai Lietuvos muzikiniame gyvenime dalyvaujantis violončeli-ninkas Povilas Jacunskas. Jo trumppi solo interliudai remino kompozicijos struktūrą, kuri buvo sudaryta iš gana skirtingomis nuotaikomis ir muzikine kalba pasižyminčių epizo-dų. Kūrinyje pynėsi šviesos ir tam-sos nuotaikos, išprasminančios pačios „Stabat mater“ koncepcijos nevienareikšmiškumą. Nudžigino ir P. Jacunsko, ir choro „Vilnius“ atlikimas – spalvingas, išraiškingas, suvoktas.

Labai džiugu, kad pasisemti dva-sinės kultūros sekmadienio popie-tyje susirinko pilna bažnyčia. IV tar-pautinė Šv. Jokūbo festivalis, kurį globoja Lietuvos Respublikos prezidentė Dalia Grybauskaitė bei Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas, ką tik prasidėjo ir pirmuoju prasmingu koncertu atvė-rė duris į mėnesį trukšiančią pažinti su sakraline choro muzika, kurios verta nepraleisti.

Jurate Katinaite ir Vaclovas Daunoras

R. Bekionis. Beje, jis su V. Daunu-ru penkis kartus vyko į Ameriką.

„Per tris minutes su Jūrate susi-tarėme, per du mėnesius išleido-me“, – prasitarė projekto vadovė, Lietuvos muzikų sajungos prezidentė Audronė Žigaitytė-Nekrošienė. Tai, kad V. Daunoras pasaulinės arijas dainavo lietuviškai, įkvėpė ją pa-rašyti lietuviškas operas su lietuvių veikėjais, pasakojo kompozitorė, pasinaudojusi proga paplėtoti idė-ją visas operas dainuoti publikos gimtaja kalba. (Apie tai kalbant: šių eilučių autorei atmintyje ištrigės para-doksas iš Wolfgango Amadeus Mozarto „Užburtosios fleitos“ („Die Zauberflöte“) rusiškai vokiško klavyro, kai Nakties karalienės arijoje žodžiu „Tod“ paskirtas žem-miausias arijos garsas, o rusiškame vertime „smertj“ – aukščiausias...)

Sunku rašyti apie šią kompakti-nę plokštelię ir jos sutiktuvės, nes va-karas tuo pat padvelkė itin stipriais muzikos nostalgijos jausmais. Jis, kaip ir iš pradžių minėti susitikimai, subūrė dvigubai daugiau nei į sales telpa įvairiausio amžiaus auditorijos. Čia šmežavo dabartiniai pagrin-dinės sudėties LNOBT solistai ir buvę profesoriaus studentai, kole-gos. „O, Vincentas! Ateik, pasibū-čiuosim“, – pasikvietė Vaclovas Daunoras į sceną Vincentą Kupri. Jaudulinu nuo pirmos akimirkos už-krėtė renginį pradėjės Pilypo arijos (G. Verdi „Don Karlas“) įrašas ir sausakimšai susigrūdusių publiką pamatėsusigraudinęs maestro. Jai jis ir dėkojo tiesiai į širdį, tiesiai, o ne kaip nors kreivai, – iš gelmių kal-bėjo ir judeisais demonstravo dai-ninkas.

ATKELTA IŠ 2 PSL.

Operinėje albumo dalyje pateikiama Gioachino Rossini, Giuseppe Verdi, Charles'o Gounod, Georges'ego Bizet, Piotro Čaikovskio, Modesto Musorgskio ir kitų roman-tikų arjosi, iš viso septyniolika. Antroji plokštėlė skirta įvairiausiomis dainoms, jų dvidešimt septynis – nuo lietuvių iki norvegų, nuo Stasio Šimkaus iki Vytauto Jurgučio, nuo Ludwigo van Beethoveno, Michailo Glinskio iki Cesare's Andrea Bixio bei Algimanto Raudonikio. Čia su V. Daunoru muzikuoja Lie-tuvos kamerinis, LRT lengvosios muzikos orkestrai (pastarajam vadovavo Aloyzas Končius), LRT liaudies muzikos orkestras (dir. Romualdas Apanavičius), LRT vyrų

Daugiau. Greičiau. Skaniau

Raktiniai žodžiai tarptautinės šokio mugės „Tanzmesse 2014“ pristatymui

Akvilė Eglinskaitė

Ilgai nepavyko susumuoti ir ap-
rašyti išpūdžių iš 10-osios tarpta-
tinės šokio mugės (*Internationale
tanzmesse nrw*, 2014), vykusios Diu-
seldorfė rugpjūčio 27–30 dienomis.
Keli žodžiai konkuravo tarpusav-
je dėl galimybėsapti kertine
straipsnio ašimi ir neleido apsi-
spręsti, kuria linkme pakreipti ap-
žvalgos plėtojimą.

Mugė (t.y. verslas ar, dar papras-
čiau, – turgus) – esminis konceptualiuoju renginio formatu tapęs šo-
kio-kūno produkcijos protegavimas
bei pasiūla festivaliams ar kitiemis
potencialiemispirkejams pasižymė-
jo intensyvia aktyvių pardavimų
metodaiparemta komunikacija.

Maratonas – laiko ir atstumų kri-
terijais suskomponuota ir Šiaurės
Reino-Vestfalijos žemės kultūrinei
infrastruktūrai adaptuota šokio
šventės programa.

Neformalus bendravimas – ben-
draminių susitikimas, sujungtas
maisto, gėrimų (daugiausia spiriti-
nių) ir diskotekų ritualais.

Šiuos esminius principus atspin-
di ir renginio katalogas, kuriame –
daugybė tekstu, kontaktų, reklamu,
politikų ir kitų funkcionierių pasvei-
kinimų. Pats šokis ir jo kūrėjai kaž-
kur pradingsta, tampa nepastebimi
arba ne tokie reikšmingi. Daug
svarbesni skaičiai, adresai. Mintyse
suskamba lenkų poetės ir Nobelio
premijos laureatės Włodzimierz Szym-
borskoscilutės:

*Privalu glauustumas ir atranka.
Kraštovaizdžių pakeitimą į
adresus,
atsitiktinių prisiminimų į tikslias
datas.
(...)*

Kronika

HARPS meniniai tyrimai pristatyti Suomijoje

2013 m. pabaigoje Lietuvos mu-
zikos ir teatro akademijos Mokslo
centre pradėjo veikti tyrimų platfor-
ma HARPS, kurios veiklos sritis ir
pagrindinis tikslas – meninių tyrimų ir
atlirkimo studijų kuravimas ir plėtra.
HARPS įkurtą kaip Lietuvos mokslo
tarybos finansuojamo kultū-
rinės plėtros projekto „Atlikėjo poli-
funktionalumas muzikiniuose, kultū-
riniuose ir socialiniuose procesuose“
dalį, projekto vykdytojos – LMTA
dėstytojos Rūta Lipinaitytė, Lina
Navickaitė-Martinelli ir Eglė Še-
duikytė-Korienė. Šiame mokslinei
ir meninių tyrimų darinyje koncen-
truojama ir plėtojama LMTA me-
no doktorantų ir tyrejų veikla, orga-
nizuojami pažinimą skatinantys
ir tyrimų rezultatus pristatantys
renginiai. Plėtojant platformos
veiklos sritis jau buvo surengti baž-
nyčių vargonininkų meistriškumo
kursai, dalyvauta tarptautinėse kon-
ferencijose.

Artimiausiai LMTA HARPS ren-
giniai – 2014 m. rugsėjo 25 d. Lie-

*Geriau kaina negu vertė
pavadinimas nei turinys.
Geriau numeris batų, o ne kur
jisai eina,
tas, kuriuo dedes esantis.
(„Gyvenimo aprašymas“, Szym-
borska, Włodzimierz. Poezijos rinkinė.
Vilnius: Baltos lankos, 1998. Vertė
Sigitas Geda)*

Nebūtų šie dalykai taip užklui-
vę ar nustebinę, jei ne vienos bičiulės,
atsitiktinai vykusių į Düsseldorffą ir
aplankiusios įvairių pasaulyo šalių
šokio scenas bei kolektivus prista-
nantių stendus, klausimas: „Dėl ko
čia visi šie žmonės suvažiavo?“ Ne-
mažai laiko tenka rašyti specifinius
tekstus, kai būtina tinkamai sufor-
muoti tikslus, uždavinus, proble-
mas ir rezultatus: tokiu atveju visu-
met dera raktiniai žodžiai kaip šokio populiarinimas, profes-
ionalų įtinklinimas, kultūriniai
mainai, etc. Tačiau bandydama ai-
skiai ir paprastai nusakyti aptariamo
renginio naudą ir privalumus šiek
tiek sutrinku. Ar tikrai kultūrinėje
pasiūloje kiekybė nekenkia koky-
bei? Ar dera čia taikyti išprastus rinkos
dėsnius, pasak kurių, didesnė
pasiūla leidžia lengviau pasirinkti?
Vien faktinė statistika, kurią prista-
tė iš renginio sugrįžę Lietuvos šo-
kio informacijos centro atstovai,
glumina. Per keturias dienas vie-
nuolikoje skirtingu Düsseldorfo ir
gretimų Šiaurės Reino-Vestfalijos
scenų pasirodė daugiau kaip 60 tru-
pių, išyko trys pasaulinės ir 15 Vo-
kietijos premjerų. Mugėje buvo
įrengti 165 stendai, juose pristatyta
daugiau negu 400 įvairių veiklų vy-
dančių organizacijų.

Be stereotipiškai suvokiamo vo-
kiško preciziškumo ir tvarkos, o
tiksliau, ilgametės patirties, turbūt

tuvos muzikos ir teatro akademijoje
vyksiantis meninių tyrimų ir atlirkimo
studijų simpoziumas „Menų
funkcijos kultūriniuose ir socialiniuose
procesuose“ ir spalio 26–31 d. pi-
rāmą kart Lietuvoje rengiami orkest-
rio grojimo meistriškumo kursai.

Rugpjūčio 20–22 d. vargonininkė,
muzikologė dr. Eglė Šeduikytė-
Korienė dalyvavo tarptautinėje
konferencijoje „Kritinės perspektyvos:
apie muziką, švietimą ir religiją“ Suomijos menų universiteto Sibeli-
jaus akademijoje. Konferencija vyko
naujajame Helsinkio muzikos centre,
kuriame šiuo metu reziduoja Sibeli-
jaus akademija ir du – Helsinkio fil-
harmonijos ir Suomijos radio – sim-
foniniai orkestrai. Konferencijos
organizatoriai kvietė prelegentus dis-
kutuoti apie vis auganti kultūrinės
įvairovės samoningumą, švietimo ir
religijos saitus, religijos vieta muzi-
kos švietimo kontekstuose, įvairias
su tuo susijusias politines, kultūrines,
socialines, edukacines, estetines,
etines įtampas. Mokslineinkai
žvelgė į pasiūlytas potemes iš įvairių
tyrimų sričių – pedagogikos, mu-
zikologijos, etnomuzikologijos, reli-
giotyros, filosofijos, sociologijos,

D. MATVEJEVO NUOTR.

būtų neįmanoma ko nors panašaus
surengti. „Tanzmesse nrw“ links-
niuojama kaip didžiausias pasaulyje
tokio pobūdžio šokio žanru skir-
tas renginys, organizuojamas jau 20
metų. Prasidėjo ši tradicija Eseno
pramoninėje anglies kasybos zonoje
įrengtame kultūros fabrike, vėliau
„šokio turgus“ nebesutilpo vienoje
kultūrinėje erdvėje, tad persikelė į
madomis ir vizualaus meno tradi-
jomis, tarptautinių renginių ir paro-
dų organizavimui garsėjančią Düssel-
dorfą. NRW forumas (kuri 1926 m.
suprojektavo žymus vokiečių archi-
tekta, Düsseldorfo ir Dresdено
meno akademijų lektorius Vilhel-
mas Kreis, kaip vieną iš Reino pa-
krantės parodų kompleksą pastatę)
keturioms dienoms tapo priešpictine
susitikimų vieta visiems priė Šiaurinio
Reino atykiusiemis šokėjams, choreo-
grafams, produseriams bei kitiemis
šokio „pardavėjams“.

Čia tarp įvairių iš skirtingu kraš-
tu suvežtų vaišių, pamaišytų su ke-
letu spausdinint brošiūrų ar DVD,
šmežavo savi, pažištami veidai, kur-
ie aktyviai mainesi, kuo tik galėjo
ar ką tik turėjo. Nuostabu buvo girdėti
susipažinimo šūksnis: „O! Jūs
iš Lietuvos. Labai skanus jūsų py-
ragas. Ką čia pristatote? „Šokant
robotą“?! Idomu. Čia šalia olandai
neblogo vyno atsiivežę“ arba „Sveiki.
Jūs šokėjai ar prodūserės? Gal
norite šokiško visko paragaut?“
Neneigiu, kulinarinis paveldas tik-
rai suartina, tad po to jau lengva
ranka griebi iš Kinijos stendo di-
džiausią medžiaginių maišelių su pa-
vaiduotais puantais ir toliau pra-
bėgom pažindindamas su šokio
īvairove slėjosi į ji viską, kas tik vi-
zialiai patraukliai atrodo arba apie
ką esi viena ausimi girdėjusi.

Beje, bandant atsiminti stendų
vaizdinius ar konceptualius spren-
dimus, kaip visuomet santūrių mi-
nimalistiniu skoniu išskyrė skan-
dinavai. Vengrijos plotas intrigavo
iškalbingais juodais stilizuotais
ūsais baltame fone. O bendrame
margumyne buvo galima pastebeti,
kad su dizaineriais bendradarbiauti
šokio atstovai dar néra prate. Vis-
kas vyksta sava eiga. Todėl Armė-
nijos ekspozicija bene taikliausiai
atspindejo mugės gausą ir stilistiką.
Vieno kvadratinio metro kamputy-
je pastatytas staliukas buvo užver-
tas piramidine kauge vienodų bro-

tiš Lietuvos. Labai skanus jūsų py-
ragas. Ką čia pristatote? „Šokant
robotą“?! Idomu. Čia šalia olandai
neblogo vyno atsiivežę“ arba „Sveiki.
Jūs šokėjai ar prodūserės? Gal
norite šokiško visko paragaut?“
Neneigiu, kulinarinis paveldas tik-
rai suartina, tad po to jau lengva
ranka griebi iš Kinijos stendo di-
džiausią medžiaginių maišelių su pa-
vaiduotais puantais ir toliau pra-
bėgom pažindindamas su šokio
īvairove slėjosi į ji viską, kas tik vi-
zialiai patraukliai atrodo arba apie
ką esi viena ausimi girdėjusi.

Beje, bandant atsiminti stendų
vaizdinius ar konceptualius spren-
dimus, kaip visuomet santūrių mi-
nimalistiniu skoniu išskyrė skan-
dinavai. Vengrijos plotas intrigavo
iškalbingais juodais stilizuotais
ūsais baltame fone. O bendrame
margumyne buvo galima pastebeti,
kad su dizaineriais bendradarbiauti
šokio atstovai dar néra prate. Vis-
kas vyksta sava eiga. Todėl Armė-
nijos ekspozicija bene taikliausiai
atspindejo mugės gausą ir stilistiką.
Vieno kvadratinio metro kamputy-
je pastatytas staliukas buvo užver-
tas piramidine kauge vienodų bro-

tiš Lietuvos. Labai skanus jūsų py-
ragas. Ką čia pristatote? „Šokant
robotą“?! Idomu. Čia šalia olandai
neblogo vyno atsiivežę“ arba „Sveiki.
Jūs šokėjai ar prodūserės? Gal
norite šokiško visko paragaut?“
Neneigiu, kulinarinis paveldas tik-
rai suartina, tad po to jau lengva
ranka griebi iš Kinijos stendo di-
džiausią medžiaginių maišelių su pa-
vaiduotais puantais ir toliau pra-
bėgom pažindindamas su šokio
īvairove slėjosi į ji viską, kas tik vi-
zialiai patraukliai atrodo arba apie
ką esi viena ausimi girdėjusi.

Beje, bandant atsiminti stendų
vaizdinius ar konceptualius spren-
dimus, kaip visuomet santūrių mi-
nimalistiniu skoniu išskyrė skan-
dinavai. Vengrijos plotas intrigavo
iškalbingais juodais stilizuotais
ūsais baltame fone. O bendrame
margumyne buvo galima pastebeti,
kad su dizaineriais bendradarbiauti
šokio atstovai dar néra prate. Vis-
kas vyksta sava eiga. Todėl Armė-
nijos ekspozicija bene taikliausiai
atspindejo mugės gausą ir stilistiką.
Vieno kvadratinio metro kamputy-
je pastatytas staliukas buvo užver-
tas piramidine kauge vienodų bro-

R. Lipinaitytės pranešime „Or-
kestro koncertmeisteris kaip poli-
funkcinė figūra“ buvo nagrinėjami
smuikininkų koncertmeisterių vaid-
menys, analizuojamos specifinės or-
kestro gyvenimo situacijos, kuriose
ryškiausiai atskleidžia koncert-
meisterio vaidmens sudėtingumas ir
daugialypumas. Nagrinėta, kokiu
būdu ši profesija jungia vadovo,
akompaniatorius, solisto, pedago-
go ar orkestrą reprezentuojančio
asmens funkcijas. Pranešime smui-
kininkų rėmėsi tiek savo asmeninė
patirtimi, tiek ir įvairių orkestrų
koncertmeisterių, kitų orkestro mu-
zikantų bei dirigentų atskymais i
specialiai parengta klausymą. Bu-
vo siekiama atskleisti esminį skiria-
majį koncertmeisterio vaidmens ir
šių pareigų sudėtingumo šaltinių –
polifunkcinį koncertmeisterio pro-
fesijos pobūdį.

RŪTA LIPINAITYTĖ

Parengta vykdant Kultūrinės plėtros projektą
„Atlikėjo polifunktionalumas muzikiniuose,
kultūriniuose ir socialiniuose procesuose“.
Tyrimą finansuoją Lietuvos mokslo taryba
(sutarties Nr. MIP-095/2013).

Paskendęs formose

Pokalbis su Martynu Lukošiumi

Su Martynu susėdame viename „Lélés“ cecho kambariu: ant lentynu, darbastolio, palangių čia išsiši lélés, dūla poilsj jau užsitarnavusios dekoracijos, paskutinių dailininko potėpių laukia premjерinio spektaklio kaukės. Regis, užsimerkusi ir nugarisi jas tyliai šnabždančias. Tik kad tos ramybės klausyti lélė pasakojimų čia dabar nė su žiburiu nerasi – aplink viskas verda ruošiantis artėjančiam spektakliui „Smėlio žmogus“, kurio premjera įvyks rugsėjo 28 dieną. Norėdami pateisinti kavos pertraukėlę, kalbamės su cecho viršininku Martynu Lukošiumi.

Esi skulptorius, darbuojies teatro ceehe, su „Voro vestuvėmis“ debiutavai kaip teatro dailininkas, o dabar repeteuoji „Smėlio žmogus“, kuriame vaidinsi. Tad gal šiek tiek apie pačią pradžią, apie skulptūrą. Esi profesionalus skulptorius?

Turbūt ne, nes jei nuolat nekuri, tai ir nesi profesionalas. Bet taip, 2001 m. Vilniaus dailės akademijoje baigiau skulptūrą pas profesorių Vladą Vildžiūną. Pasiekė, nes sutapo mūsų pasauly matymas, profesinės vizijos, kurios vėliau įsikūnijo Jerezalėje esančiam Skulptūrų sode. Penkiolika metų ten kartu darbavomės, o profesoriui mirus tėsiame šią veiklą su jo sūnum. Darom bendrus darbus, o kiek lieka laiko, tiesa, labai nedaug, prisėdu ir prie savų. Kūrybinga ten erdvė.

O tavo paties darbų ten yra?

Ne, mano darbų ten beveik nėra. Pats esu sukūrės keletą antkapinių paminklų, skulptūrų galima pamatyti Suvalkuose, Anykščiuose, Kelmėje – visos jos yra mano įgyvendinti Vildžiūno projektai. Bet man tai buvo svarbios pamokos, nes akademijoje tu dalykų beveik nemoko.

Su kokia medžiaga kaip skulptoriui daugiausia tenka dirbi?

Vis tiek pirmiausia atsiranda forma. O kai susilieti su ja, tai ji jau ima diktuoti savo, ir tada arba susitaikai su ja, arba ne. Taip buvau monokomas.

Bet dabar aktyviai kaip skulptorius nekuri?

Ne, ištis nekuriu. Daug laiko suvalgo šitas (galva mostelių teatro ceech).

Tai tada šiek tiek apie „šitą“. Kaip čia atsiradai? Kokios žvaigždės sutapo?

Pradžia buitiška: ieškojau darbo, pamaciau skelbimą laikraštyje ir atėjau. Pradžiau kaip butaforas. Pasodino mane prie staliuko ir pradėjo nešti visokių darbelių – apklijavimai, padrožimai. Ateina, būdavo, ir sako: „Čia labai lygiai nudrožk.“ Iš pradžių kiek keista buvo, jau buvau dirbęs su formom, šio bei to matės, o čia – drožk lygiai kaip darbų pamokoj. Bet paskui tie darbai darėsi vis įvairesni, atsirado erdvės kūrybai. Taip ir užsikabinau. Ir štai jau dešimt metų.

Martynas Lukošius

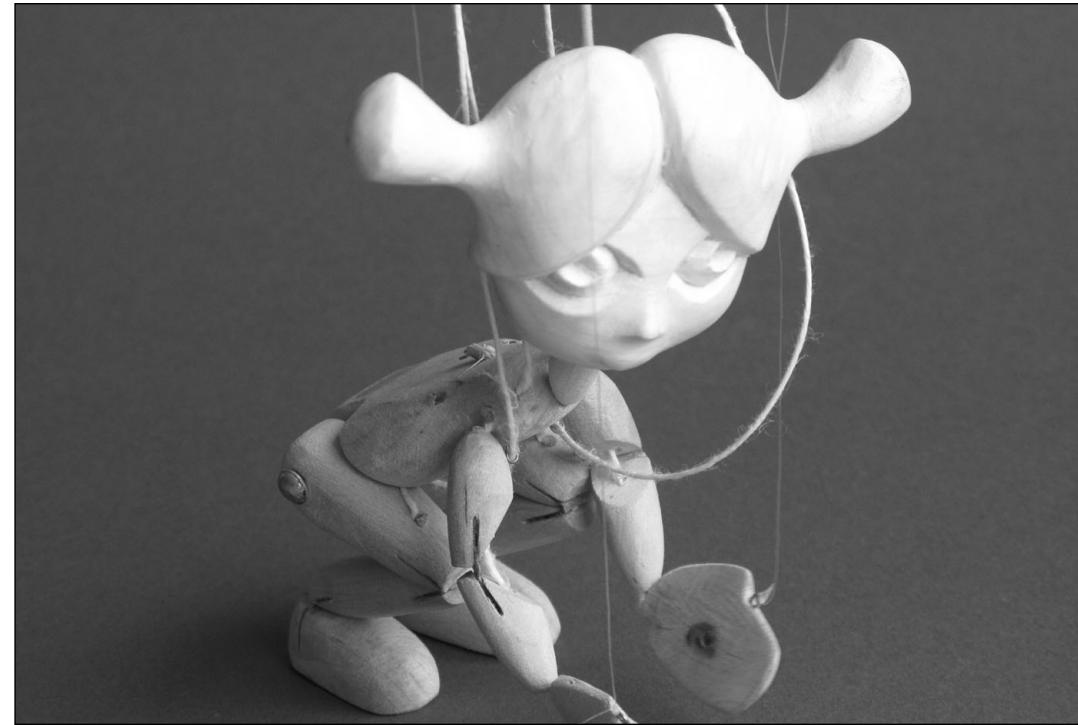
O pati virtuvė teatre per tą dešimtmetį pasikeitė?

Iš tiesų su mano atėjimu sutapo ir pokyčiai administracijoje. Panasiu metu teatro vadovu tapo Juozas (dabartinis teatro vadovas Juozas Marcinkevičius), pagyvėjo pirkimai, teatras atsinaujino, šiokios tokios įrangos įsigijo. Visi remontai mano rankomis daryti – ir Mažojoj salėj kėdės aptraukiau, ir įrangą cechams pirkau. Situacija tikrai pagerėjo, nes kai atėjau, buvo plakutkas ir... (pamasto) Ir viskas.

Ir vis dėlto, be tų pirkimų ir kėdžių apmušinėjimo gobelenu, koks yra butaforo darbas? Apskrauti brėžiniais, eskizais ir konstruoti?

Reikia įgyvendinti dailininko viziją. Iš tikrujų butaforas gali daryti viską – scenografiją, lėles. Nors kiekviename spektakliui konkretėiai pasiskirstom vaidmenimis. Nelaikau savęs lėlių meistrų, įpareigojantys tie titulai. Tiesiog darau tai, kas man įdomu. Galbūt kitas žmogus galėtų imti projektuoti, braižyti, skaičiuoti, o mes daugiau eksperimentuojam gyvai, nesam inžineriai. Tiesiog dailininkas turėtų savęs neribotu: kad nemanytu, jog kažkas neįmanoma, vien dėl to, kad nežino, kaip tą padaryti. Tai – mūsų darbas. Geriau, kai dailininkas atsiduoda cechams.

Idomus atrodo šis perėjimas nuo skulptūros prie teatro. Skulptūrą, „Lélé“. Eskizas „Voro vestuvėms“

kurti eskizus, planavau imtis spektaklio. O ir būdamas čia vis tiek žiūri, stebi ir pats pradedi norėti. Kam nors prasitari ir, kaip „Voro vestuvė“ atveju, ima ir atsiranda galimybė. Pats Algirdas Mikutis pasiūlė, man pasirodė įdomu, ir po poros dienų jau teko nešti eskizus. Taip ir įsisuko. Nuo pirmojo eskizo iki premjeros turėjau mėnesį ir porą savaičių. Daug ką ir įgyvendinau pats.

O kaip su Mikučiu sekėsi? Nesigraužė jis po to nagų, kad ne pats darė, nesusikrito jūsų vizijos?

Jis drąsus, mėgsta eksperimentuoti, gal jau ir patirtis, statusas leidžia. O „susigrojim“ su juo gerai – būdavo, atnešu parodyti, o jis sako: „Kaip tik norėjau sakyt, kad padarytum.“ Šiuo atveju tiesiog labai konkrečiai pasidalinom darbais, turėjau visišką kūrybos laisvę. Be abejo, vyko ir netiesioginis bendradarbiavimas – būdavo, susėdam prie kavos, apie gyvenimą pasikalbam, jis pasipasakoja, o aš po to imu tai ir savaip panaudoju. Bet jis nieko nebruko ir nekontroliavo. Nežinau, gerai tai ar blogai, būna ir kitaip.

Papasakok, kaip gimė „Voro vestuvė“ scenovaizdis? Ar matei anksčiausius pastatymus, varte iliustruotą poemėlės leidimą?

Be abejo, pirmiai buvo žodis – perskaičiau ir ēmiau minty eskizuoti. Prieš imantis popierius ir pieštuko, piešinys man jau turi būti gimus galvoj. Tada pieši, ieškai. O kitu patstatymu, iliustracijų nemačiau, apskritai stengiuosi į pašones nežiūrėti, kai pats kuriu. Aišku, pasižiūri, kaip pauščiukas, voriuotas atrodo, bet neprisiriši prie to. Vis tiek turi įvykti transformacija, per kurią ir gimus formų įdomumas, menišumas. Nečiujų vaizdinį galvoje, pažai, raitai tas formas, bet, žiūrėk, ima ir nuslysta pieštukas, ir tada supranti – va čia ir yra tai. O „Voro vestuvės“ pagrindinis motyvus buvo atskirti tuos du pasaulius – valačių ir nevalačių, ir kad tai turi įvykti.

„Smėlio žmogus“ kaip tik toks man ir pasirodė: subtilus, su begale prasminių klodų, gimstančių per muziką, šokį, žmogaus ir lélė susiliejimą scenoje. Kaip sekasi tame būti aktoriumi?

Labai įdomu. Daug ieškojimų, neaiškumų, atradimų. Lipdosi judeisiai, detalės, jos tarpusavyje ima derėti, suskamba, su kiekviena diena, regis, apauga naujom prasmėm. Ir su Gintare (spektaklio režisierė Gintare Radvilavičiūte) be galio įdomu dirbtai, ji pati labai daug daro, aiškiai formuluoja, nėra blaškymosi, išterios. Išvis tai yra dovana, kai į teatrą ateina kūrėjai iš kitur. Jie atsineša savo supratimą, darbo specifiką, įvyksta apsikeitimasis, ir su kiekvienu tokiu susitikimu tampli kaip kūrėjas spalvingesnis, įdomesnis.

Viena yra nupaišyti, eskizuoti ant popieriaus, o kas kita – įgyvendinti. Ypač lėlių teatre, kur lélės juda, akoriai jas valdo. Ar visus sumanyus pavyk įgyvendinti, ar buvo tokiu, kur supratai: ant popieriaus viskas gražu, o štai tikrovėj nėra kibirksties?

Kai pieši lėles, iškart galvoji ir apie konstrukcijas, valdymo mechanizmus. Isivaizduoja, ką ir kaip lélės veiks scenoje, kaip judės, taigi tam tikra prasme pradedi režisuočių. Į repeticiją atėjini jau pasibandės, tuomet rodai, aiškini, kaip tavo sukurta lélė gali judėti, nes kitaip ji liks neišnaudota, tokia pusiau invalidė. O sumanyus buvo visokiu, kai kurie nepasiteisino, nes neveikė mechanika, nebuvu jūdesio. Kita vertus, ir su aktoriais, režisieriumi kalbės, jie atskleidžia kitus kampos. Išvis kolektyvinis darbas yra labai gerai: sveikia apsikeisti vaidmenimis, ant scenos užlipti, į aktoriaus kailį išlisti, tada ir į savo darbą kitaip žiūri. Aktoriui irgi į naudą trumpam apšvietėjų pabūti ar prie lélės gamybų prisiliesti. Tada tampli jautrenis kito darbui, įsipalausai. Juk visi vardan to paties tikslu dirbam – dėl spektaklio.

O kurdamas vaikams ar jautiesi labiau įsipareigojės? Ar yra dalykų, kurių reikia vengti rodyti?

Manau, kad mene nereikia rodyti, ko nereikia, nesvarbu, vaikams ar suaugusiems.

O kuo mene nereikia rodyti?

Tiesmukumo, smurto, banalybių. Be abejo, salygiskai, metaforiskai gali tuos dalykus užčiuopti, bet nesinori purvo. Aišku, tai nebūtinai teisinga pozicija, tiesiog man tie dalykai nepriimtini. Net ir būtų galima atskleisti kitaip, per nutylėjimą, paužę, stabtelėjimą. O dabar daug brukimo, kai tau krauna vieną po kito sluoksnius, neleidžia nė atsižvelgti, apmąstyti.

7 meno dienos | 2014 m. rugsėjo 12 d. | Nr. 31 (1092)

Skaičiavimas prie jūros

ATKELTA IŠ 1 PSL.

tą plokštelę, įleidžiant šviesos, ištraukiant ir vėl nuo pradžios.

Ta patį veiksmą Trimakas jau buvo atlikęs 1998 metais – nufotografavo 13 išėjimų prie jūros, 12 jų buvo publikuoti knygoje „Atsiweikinant su XX amžiumi“ (vienas netilpo į maketą). Dabar veiksmas pakartotas – bet papildomai nuo laiptų atsisuktant pažvelgti atgal. Taigi dabar kiekvienoje panoramoje matau ir kitą erdvės pusę – žvilgsnio užnugarį. Jo plotas yra lygiai tokis kaip dangaus, tik horizontalus. Proporcija atitinka aukso pjūvį – visuma padalinta taip, kad visumos santykis su didesne dalimi atitinką tos dalių santykį su mažesne dalimi, išreikštasis tokia formulė: (V5 + 1) / 2. Europoje šis santykis laikomas tobulu, todėl nuo seno taikomas architektūroje ir tapyboje. Trimako pritaikytas jūrai, jis tobulai sujungę fotografijas su galerijos erdve.

Taigi žiūriu į fotografijas, tarsi žvelgčiau pro šio pastato langus. Ten matosi visada tas pats: į pajūrio kopą atremti mediniai laipteliai, žolė, pripéduotas smėlis, dangus, iš viršaus matomas smėlio, jūros ir dangaus juostos kitame kare ir smėlis, žolė, miškas – tarpe. Keičiasi žvilgsnio kampas ir kryptis, kaskart jis turi perkopti atsigréžimo intervalą, kaip mano kūnas turėtu perkopti kopą. Dyliuka kartų pakartotas menininko judesys sinchronizuojamas su mano perėjimui nuo vieno vaizdo prie kito ritmu. Taip mano kūnas ir galeries erdvė susivienija – judu kartu su erdve, ne po ją.

Bet gražiausia, kad šis pasikartojimas tik atrodo vienodas. Iš principo visur tokie patys laiptai skirtiniai: vieni su turėklais, kiti be, vieni naujutelaičiai, kiti jau gerokai aplūžę, vienur jie griežtai atskiria nuo fono, atitrūkė nuo kopos taip,

kad liktų oro tarpas, kitur apnešti smėliu ir jau tame pamažu nykstantys kaip Kuršių nerijoje buvę kaimai. Ir apačioje esančio paplūdimio vaizdas nevienvendas. Vienur pripéduota daugiau, kitur – mažiau. Kai kur vaiksto žmonės, kitur stovi du dviračiai, prieš tai išraižę smėlių lenktais dryžiais. Du dviračiai – kaip suporuotos fotografijos, apskritai – Trimako mėgstamas skaičius. Ir jūra – vienur lygi, kitur banguota, bangos didesnės ar mažesnės, raiškiai apibréžtos putų ar susiliejusios. Ir štai viename vaizde įvyksta stebuklas – trys lygiagrečios bangos sinchronizuojasi su kitoje fotografijoje esančiu laiptu pakopomis.

O šias dvi raiškiomis linijomis išbraižytas plökštumas skiriantis tarpas neaiškus – ten smėlis, žolės ir miškas pereina vienas į kitą tyliomis šviesias pilko, tamsiam pilko ir beveik juodai pilko tonų bangomis. Jų ribas sunku įžiūrėti, kaip ir detalės – šis peizažas tarsi nupieštas kito menininko ranka, tokio mėgstamio patušuoti žolių ir šakų štrichais, išgaunant padūmavimo, minkštumo išpūdį. Dėl to vaizdas iš miškų įstertipia tarp dviejų akinamai aiškiuos struktūros kadrų kaip paslapties, nežinomybės, neapibréžtumo zona. Joje gali atsiskirti bet kas. Ji – kaip chaoso likutis kosmose, kaip priminimas, kad niekas niekada negali būti tobulai sutvarkyta, kad viskas tėiasi – į begalybę.

Kaip ir paties Trimako fotografovimo veiksmas, kurį jis pakartojo po maždaug keturiolikos metų, gaudamas tą patį ir ne tą patį rezultatą. Anuomet jūra buvo ramesnė, smėlis – lygesnis, nebuvo žmonių, o perskyra – griežtesnė, juodas tarpas tarp kadrų, ir tiek. Dabar, kaskart žvilgtelėdamas atgal, fotografas įterpė trukdį, taip užakcentuoda-

Gintautas Trimakas, iš ciklo „Išėjimai“. 2012–2013 m.

mas judesį, fizinių kūno buvimą toje vietoje, tamsios triukšmą, aplink kurį atverti išėjimai suskamba kontrapunktą – tiesiog matai, kaip judantis žvilgsnis sustoja, kad sugertų erdvę ir šviesą. Kitaip tariant, dabartinis „Išėjimų“ variantas akcentuoja laiką ir kūno judėjimą. Į ankstyvesnį dar buvo galima žiūrėti kaip iš suporutus atskirus vaizdus, o dabar nelieka jokių abejonių – tai ne tiek vaizdai, kiek performanso dokumentacija.

Kam skirtas šis performansas? Toks svarbus, kad buvo pakartotas? Paklaustas Trimakas atsako, kad skirtas visiems, išėjusiems prie jūros. Iškart pagalvoju apie dramatiškus išėjimus – matyt, tai diktuoja kultūrinę atmintį, kuri užfiksavo jūrą kaip ribą, skiriančią sovietinį kalėjimą nuo laisvo pasaulio. Ribą, kurios daug kam nepavyko įveikti. Be to, kasmet čia žmonės nuskėsta ir šiaip, vos ne kiekvienas čia yra praradęs ką nors artimą. Tačiau – sugrįžta mintis į dabartį – esu prie jūros, esu Juodkrante! Tie išėjimai, būnant čia, yra atostogų kasdienybė – visi išeina ir paprasčiausiai pareina, bet visą tą vaikščiojimo

išilgai Kuršių nerijos laiką išlieka išėjė iš kasdienybės, darbu, miesto ritmo, nerimo, palicimų, draudimų, skubėjimo, vėlavimo, nesisekimto, apgailestavimų, dejonų, skundų, trumpų prošvaicių, atokvėpių ir begalinių pokalbių, kuriuose kartu svajojama apie galimus, būsimus ir neįmanomus išėjimus.

Ir tada pamatau, kodėl Trimakas turėjo pakartoti ciklą (net jei jis pats to nežino). Vienas kartas būtų tik pajūrio peizažų kolekcija, panaši į Berndo ir Hillos Becherių nebefunkcionuojančios marginalinės architektūros (pavyzdžiu, vandens bokštų) fotografijų serijas – laiptų tipologija, kuriuoje kartojimosi ir unikalumo variacijas išryškina griežtai vienodas fotografavimo būdas. Du kartai reiškia pratęsimą – ne tik į dabartį, bet ir į ateitį, nes gali būti ir trys, ir keturi, ir... Tai reiškia ir nepeizažą – griežtai Trimako ilgų daiktų, fotografuotų savo namuose ir svetur, pratęsimą. Daiktus jis fotografuodavo taip, kad išaiškėtų erdvę sudarančių plökštumų architektūrą, o tarp jų suspaustas subjektas ištriptu aplinkoje, taptų namais ir erdve. Dabar jis fotograf-

fuoja peizažą kaip architektūrą, vienims bendrus namus, kuriuose taip pat galimų judėjimo trajektorijų skaičius ribotas. Ne todėl, kad kas nors draustu (nors pajūryje yra ir to), bet todėl, kad erdvė diktuoja savo logiką – ji yra prižiūrėtoja, sauganti Režisieriaus kadaise sukurtą choreografiją, kad ji būtų kasdien idealiai pakartota, kad piešinys ir prasmė niekada nesikeistų, o neišvengiamai įsiterpę trukdžiai tik parýskintų meistriskai įkūnytą būties sumanymą.

Apsidairau. Muzicėaus salės prižiūrėtojos iš tiesų nėra. Ji sau sėdi aname namelyje ir plepa su kasininkė apie dramatiškus vakar žiūrėtų televizijos serialų posūkius, karštį ir dykinėjančius poilsiautojus. O aš, prižiūrima tik erdvės, ką tik atlikau menininko numatytais judesius – architektūros, fotografijos ir išėjimų prie jūros šokį. Išėjau į šviesą – dvi ratis laukė.

Paroda veikia iki rugsėjo 14 d.
Miniatūrų muziejus
(L. Rėzos g. 3, Juodkrantė)
Dirba antradieniais–šeštadieniais 11–18 val., sekmedeniais 11–16 val.

Sau pačiam girdint

Apie parodą „Tiesioginis pozityvas“

Gintautas Trimakas

Šiandien kiekvienas mūsų galime padaryti patį geriausią vaizdo atkarptą, galime tą vaizdą pridaryti gausybę. Viską fiksuojantys žmonės mano, kad skaitmeninis daiktas jiems padės ką nors atsiminti, bet tai tik sutrumpina žmogaus atsiminimą, nes savo atmintį ėmėme dėti į beribes skaitmenines laikmenas.

Dabar jau niekas nebevedamas į fotoateljė specialiai daryti nuotraukos. Daug kas pamiršto tokį reiškinį kaip negatyvo perkėlimas ant popieriaus. Tos išblýkusių nuotraukos, kurias mačiau tévo laboratorijoje, tebera manyje. Dabar aš sau „gaminu“ vienetinį unikalų atvaizdą. Aš tyrinėju ir tą vaizdą pasisavinu, paširkdamas tinkamą fotoaparatą ir panirdamas į paties proceso laiką.

Mano tiesioginis pozityvas atsi-

randa iš mano tiesioginio atradimo, tiesioginio kontakto, tiesioginio technologinio proceso. Tas veiksmas įvyksta per tam tikrą deramą atstumą. Objektas neliečiamas, pagarbūs atstumas išlaikytas. Negaliu įvardinti, kad fotografuoju, tiesiog būnu tame. Tai gali būti portretas, peizažas ar tiesiog šviesos slinktis. Visa tai laiko pajutimai, laiko, kuriai iš naujo atsirandantį atvaizdą galima pamatyti pačiam, be tarininkų čia ir dabar.

Tokiui fotografavimo būdu domiuosi seniai. Tačiau būtent dabar, kai vaizdo fiksavimas kiekvienam tapo vieno mygtuko paspaudimui, norisi alternatyvaus vaizdo atsiradimo. Fotografavimui konkretiam tikslui pasirenku tinkamą fotoaparatą bei procesą.

Parodos „Tiesioginis pozityvas“ nuotraukose matomi portretai da-

ryti ne kaip portretų ciklas. Portretuojamajam suteikiau galimybę būti ne tik stebėtoju, bet ir dalyviu vaizdo atsiradimo procese. Manau, kad dalyvavimas gilina atmintį. Fotografuojama buvo mediniu fotoaparatu, XIX a. pagamintais objektyvais, naudojant „sidabrinį“ fotopopierių (itin retai benaudojamą). Parodoje roduo kelių popierinių negatyvų ir keliolika tiesioginio pozityvo popierių atspaudų – *unique* (tai vienintelės nuotraukos, kurių neįmanoma tiražuoti, nes tai yra vaizdo perkėlimas tiesiogiai ant popieriaus).

Priminti, kaip buvo daromos nuotraukos, noriu ne tik eksponuodamas šią parodą. Priminti, o ir supazindinti su senuoju fotografijos gimimo būdu bus galima rugsėjo 20 d. „Trimako ateljė“, kuri laikinai įsikurs „Skalvijos“ kino centre. Žmogus, sutikęs fotografutis, taps viso

Gintautas Trimakas, iš ciklo „Tiesioginis pozityvas“

proceso dalyviu. Nuo kelių sekundžių prieš fotoobjektyvą iki atvaizdo ant popieriaus – nuotrauką ryškiant kartu laboratorijoje.

Galbūt taip kas nors suras savo senelių prosenelių atvaizdą savycje. O gal

tiesiog pamatys, kas Jame yra kitaip.

Paroda „Tiesioginis pozityvas“ veikia rugsėjo 2–28 d.
Kino centro „Skalvija“ galerija
(A. Goštauto g. 2/15, Vilnius)

Nuo Žemaitijos vienkiemio iki Niujorko dangoraižių

Minint dailininko Vladislovo Žiliaus 75-ąsias gimimo metines

Rasa Bačiulienė

Dramatiško likimo dailininko Vladislovo Žiliaus (1939–2012) gyvenimo ir kūrybos kelias driekėsi nuo numylėto Žemaitijos vienkiemio iki Niujorko dangoraižių ir atgal. Šiais metais minime prieš dvejus metus mus palikusio dailininko 75-ąsias gimimo metines. Priverstas išvykti iš gyntiosios šalies Žilius daugeliui įsiminė kaip itin drąsus menininkas. Jis vienas iš nedaugelio sovietinių laikais išdriso nusiųsti laišką aukščiausiajai to meto valdžiai – Lietuvos komunistų partijos Centro Komiteto pirmajam sekretoriui Petru Griskevičiui ir atvirai išdėstyti savo neigiamas pažiūras apie sovietinę ideologiją. Stebėtina, kad Žilius neatsidurė lageryje, jam buvo liepta per 72 valandas palikti Lietuvos Tarybų Socialistinę Respubliką.

Nors emigracijoje Žilių dažnai užplūsdavo nostalgiski jausmai, – „Svajoju eiti tuo pačiu takeliu nuo vieškelio iki namų, vėl maudytis tame pačiame upelio duburyje ar per eiti Plitkeliu per akmeninį tiltuką, skersai tėvų miško...“, – jo patyrimą tolydžio plėtė naujos aplinkos išpūdziai: greitas didmiesčio tempas ir didinga Amerikos gamta. Piešinių cikle „Indenė vasara“ (dailininko „Indian summer“ vertimas, – red. past.) kartoja vaivorykštės motyvas, kuris išliko dailininko vaizduojantiesi iš vaikystės, kai jis tikėjo, kad tai iš vieno ēzero į kitą permesta laumės juosta. Tačiau savo pavadinimu ir vaizdine salygiškų peizažų sandara šis piešinių ciklas jau bylo-

ja apie margo žemyno realijas, iškylančias šalia lietuvių reminiscencijų. Mišri piešinių technika rodo atlikimo priemonių įvairovę (pieštukas, ryškios alicinės kreide-lės, spalvoti šratinukai, auksas ir vario folija), puikiai pertekiančią spalvingus autorius nuotaiką bei emocijų plūpsnius.

Svetur didelės sėkmės sulaukę tamšaus kolorito „Juodujų koralų“ ciklas, pulsuojantis paslaptinga gelmių šviesa ir tarsi siunčiantis praečiujus laiko signalus iš amžių glūdumos. Visai kitokios iš šviesos ir blyškių spalvos niuansų nuauostos serijos „Atspindys“ ir „Laikas“. Kuriant pastarąjį dailininką buvo užvaldžiusi formos testimino idėja. Ne tik iš vieno atskiros kompozicijos krašto į kitą, bet, regis, ir iš vienos

drobės į gretimą persilielančios subtilių atspalvių plotmės plaukia ramia, lygia tėkme; né viename taške nėra kokio nors ryškiau išskiriančio akcento. „Laikas“ buvo sukurtas vienu atsikvēpimu, kaip ir kai kuriuos kitos, daug įtempto darbo pareikalavusios Žilius serijos, sako menotyrininkė Ingrida Korsakaitė.

Lankydamas Niujorkę, I. Korsakaitė pabuvojo dailininko studijoje, pilnoje didžiulių paveikslų ir dar ne-nudžiūvusių dažų kvapo. Pirmiausia akis patraukė naujausias ciklas „Mirties gėlės“. Sukrėstas žinios apie tragiskus 1991 m. sausio 13-osios išvykius Lietuvoje ir tuo pat metu išsiliepsnojusi karą Persų ilanjoje, Žilius per keliais dienas nutapė ekspresyvų keturių paveikslų ciklą metaforišku pavadinimu „Mirties gėlės“. Drobės kelia skaudžias aso-

ciacijas su žiedais, atsirandančiais iš kraujų lašų, sprogstančių skeveldrų ir sukių.

Iš kūrių matyti, kad gyvendamas svetur menininkas labai ilgėjo si gyntojo krašto. Piešinių ciklas „Smiltynė“ persmelktas šiuo jaunu. „Kažkurią vasarą apsinginklavę didelėmis žirklėmis, pjūklu ir kirveliu, nuvykau į téviškę ir trumpinav gyvatvorę apie mamos gėlių darželį, pjausčiau sausas obelų šakas. Serrys parašė, kad vėl viskas užaugo, kaip ir buvę. Juk, rodos, kažkokis išmintingas žmogus yra pasakės, kad negalima perbristi upelio dukart toje pačioje vietoje.“ (B. Aronienė, „Dailininkas V. Žilius ketina jamžinti draugų ir svetimųjų atvaizdus“, *Muzų malūnas / Lietuvos rytas*, 1998, nr. 191.)

1993–1994 m. Žilius surengė individualias parodas Lietuvoje: Šiuolaikinio meno centre, „Vartų“ galerijoje. Dailininkas sulaukė milžiniško žiurovų ir spaudos dėmesio – laikraščiai, žurnalai mirgėjo straipsniais apie autorij, laidas rengė Lietuvos televizija. Didele parodos dalį Šiuolaikinio meno centre sudarė tapybos serija „Ženkla“ (1990–1992). Viena jos raiškos naujovių buvo aukso folijos panaudojimas. Dailininkų aukas patraukė kaip tauraus spindesio medžiaga, ji serijoje „Ženkla“ apima archetipines danguas, sakralinės sferos, šventumo prasmes. Išeities tašku buvo Lietuvoje ir Šiaurės šalyse matyti akmenyje iškirsti mišlingi archajiški išraišai, senovinių papuošalių ornamentai. Tačiau menininkas nekartojo tų proistorinių ženklių, o kūrė savus, labiau primenančius gyvus, biologinius pavidalus. Šios serijos drobėse vyrauja bendra mažorinė tonacija, ryškių, žaižaruojančių formų siautuly. Ilgalaiką Žilių domino tapyba labai plonu dažo sluoksniu, vėliau jo paveiksluose atsirado ekspresyvus reljefiškas potėpis. Toks ypač būdingas ciklo „Medžio gyvenimas“ paveikslams.

Atgavus Nepriklausomybę ir nuvilnijus pirmajai euforijos bangai, dailininkas nusivylė dar stipriai įsišaknijusiai sovietinės tvarkos reliktais: „...kiek teko pačiam susidurti, administravimo ir valdiškų kontorų darbo principai tebéra savaime perimi iš buvusių sistemų ir daug kur, kaip anksčiau, tebežemina žmogų.“ Žilius daugiau individuailių parodų į Lietuvą nebebeatvežė. Kūrė ir rengė parodas Niujorke.

Labai stipriai menininką paveikė žmonos Idos netektis. Savo ilgesį ir sielvartą dailininkas jamžino Idos atminimui skirtame medžio skulptūrų cikle. Lentų paviršių puošia tapyba, auksavimas, igilintos inkruztacijos į medį. Šiame cikle dažnas aštriai smaigaliais duriančių formų motyvas – vos ne fiziškai juntama

Vladislovas Žilius, iš ciklo „Idai atminti“. 2000 m.

sunkios ligos ir kančios metafora (remtasi I. Korsakaitės ižvalgomis, skelbtomis „Vladislovas Žilius. Savitos kūrybos atodangos“, *Vladislovas Žilius. Atodangos ir švytėjimai*, Meno rinkos agentūra, 2013).

Netekus artimo žmogaus menininkų vis labiau slėgė vieniušumas, kankino nostalgija ir tolstanti viltis sugrįžti į gimtinę pas savus. „Prėjusią vasarą lankiausi téviškėje. Iš tolo jau pamačiau žaliajį Barsokalnį, žydėjo pievos. Ėjau daubos pakraščiu namų link, mėgindamas atsekti buvusio tako pėdsaką, kur kažkada bégiojau basas. Perėjau sodą su išsalusiomis obelimis. Ši kartą niekas nepasitiko manęs, tik tévo sukalti inkilai medžiuose, apsamanojė nuo laiko, kai kurių – tik viena sienelių likusi su anga paukščiu išskristi – kaip siurealistiname paveiksle...“ (iš pokalbio su Jurga Ivanauskaitė, „Apie alchemiją, laisvę, įkvėpimą ir... senus inkilus“, *Respublika*, 1993 m. vasario 10 d.). Tačiau nedingo kūrybos geismas. 2004 m. Vladislovas Žilius sukūrė ciklą „Protėviai“. Jame vaizdavo praeities toliuose iškilusių sudvasintą protėvių viziją, galbūt atstojušią jam

tikrają kelionę namo. Ir šiuose tévynės meile spinduliuojančiuose kūriniuose skaudžia gaida suskamba figūras pusiau į dvi dalis dalinantis likimo rėžis.

Emigracijoje sukurti Žilius ciklai savo forma gana įvairūs ar net kontrastingi, tačiau juos jungia vieninta, į tikrovę, gelmes ir aukštynė besiskverbianti dailininko pasaulėjauta, individuali ir šiuolaikiška meninė kalba, beje, pratęsus iau anksčiau Vilniuje pradėtus kūrybinius ieškojimus. Dailininkas nebuvo grynos abstrakcijos šalininkas, jo kūrybą maitino savaip perkurti realybės išpūžiai, išsilieję ir abstrakčiai, ir atpažstamais pavidala. Meistriškai, preciziškai nutapytos jo drobės jungia ir improvizaciją pradą (visi darbai sukurti ekspremtu, be išankstinių eskizų), ir nuodugniamas formų analizę.

„Mano paveikslai yra tiesioginė improvizacija, tiesioginės minties perkėlimas ant popieriaus, lentos arba drobės. Ir tas darbas teikia ištisinį džiaugsmą“, – sakė V. Žilius. Tikėkimės, kad dailininko darbai teiks ištisinį džiaugsmą ir jo kūrybos gerbėjams.

Vladislovas Žilius, „Medžio gyvenimas“. 1992 m.

Nostalgija pasaka

Tarptautinio Venecijos kino festivalio laureatai

Šeštadienį pasibaigusio 71-ojo Venecijos kino festivalio verdiktas buvo sutiktas aplodimentais, nors dauguma favoritų nepateko į apdovanotųjų sąrašą. „Auksiniu liūtų“ už geriausią festivalio filmą apdovanotas 71-ų švédų režisierius Roy'aus Anderssonas filmas „Balandis tarpėjo ant šakos, mąstydamas apie egzistenciją“ („A Pigeon Sat on a Branch Reflecting on Existence“). Lietuvoje šis režisierius turi daug gerbėjų, Tarptautinis Kauno kino festivalis prieš kelerius metus surengė jo filmų retrospektyvą, Tomas Smulkis sukūrė apie jį dokumentinį filmą „Rojaus beieškant“.

Surrealistinių komedijų „Dainos iš antro aukšto“, „Tu gyvendamas džiaukis“ autorius ir šiek tiek kūrė hiperealistinėje miesto dekoracijoje, primenančioje tarpukariu populiarū Naujojo daiktiskumo stiliumi. „Gazeta Wyborcza“ kritikas Tadeusz Sobolewskis filme ižvelgė „ypatingą, aštrą, tačiau nestokojantį užuojaus žmogų, kuris nesugeba prilygti realybę, jos pakelti, ir tai, kaip jis mato padėti. Šiame filme drastiškai komiški yra visi būdai prisijaukinti gyvenimo siaubą. Komedija rodo, kokios neadekvacijos yra mūsų reakcijos, kaip nesugebame suvokti tiesos. Kaip ir iš Jacques'o Tati filmų, ir iš Anderssono komedijų galima surūpinti filosofinį traktatą apie mūsų pažinimą galių parodos. Atskirus epizodus sujungia du prekiautojai „juokingais daiktais“ (kvatojantis žaisliukas, vampyro dantys, balsi kaukė). Šie du liūdnii žmogeliai su žaislių lagamineliu visada atsiranda ne laiku. Nėra nieko liūdnesnio už filme pasikartojantį abipusių paguodų refreną: „Eslaiminga, kad tau viskas gerai.“ Tačiau viskas yra negera. „Balan-

džio...“ herojai arba nemato, arba apsimetė nemantantys grėsmiu, blogio, mirties. Kai baro lankytas staiga krenta negyvas, vienintelis kasininkės rūpestis – neatsiimtas užsakymas. Gal kas nupirkis tą alų? Už baro langų Karolio XII raitelai joja į karą su Rusija. Netrukus jis grįžta sumušti. Pusė karalystės prarasta. Bet kas iš to? Prie stalo sėdintys svečiai net bando pravirkti, tačiau tos dvi tikrovės – istorinė ir šiuolakinė, karinė ir kavinės niekaip negali susijungti. Negalima persiūmti tokia tolima nelaimė. Ir dar tueltas, kurio prireikė nelaimingajam Karoliui XII, kaip tyčia užimtas.“

Rusų žurnalo „Snob.“ kritikas Vadimas Rutkovskis Anderssono filme ižvelgė tik „senatvę ir nuovargij“. Jam filmas pasirodė antrinis, savo struktūra ir nuotaika primenančias ankstesnius režisierius filmus. Tačiau antruoju pagal svarbą „Sidabriniai liūtų“ už geriausią režisūrą apdovanotas Andrejaus Končialovskio filmas „Baltosios laiškančio naktys“ („Belyje noči počtaljona Alekseja Triapicyna“) Rutkovskiu pasirodė vienu optimistiškiausiu šių metų Venecijos filmu. Beje, visi kritikai atkreipė dėmesį, kad šiemet filmuose vyrauso niūrios spalvos.

Apie naujų Končialovskio filmą prabilta jau pavasarį, kai išvyko pirmoji peržiūra. Rašytojas Dmitrijus Bykovas kovą dienraštyje „Novaja gazeta“ net išspausdino esė „Končialovskis, Shakespeare'as ir Triapicynas“, kuriame teigė, kad rusų kine išvyko svarbus išvykis. Tačiau vargu ar Rusijos žiūrovai filmą pamatys, nes veikėjai kalba sodria rusų kalba, kurią vartoti meno kūriniuose šiai vasarai uždraudė Dūma.

Bykovas rašė: „Filmo siužetas išsirutuliojo savaime, visiškai natūraliai: Končialovskis ir jo grupė tiešiog stebėjo laiškančio Triapicyno

gyvenimą. Iš jo laivo tikrai buvo pavygtas motoras, todėl kaimas tapo atkirstas nuo pasaulio. (...) Laiškininkas – realus Aleksejus Triapicynas iš pašto skyriaus Nr. 167294. Visi kaimelio, kuriame jis gyvena, gyventojai – realūs, ir net berniukas Timka iš tikrujų yra Timka (išidėmėkite Timurą Bondarenką – iš jo išaugus išskirtinis žmogus, net jei ne artistas, tai jau tikrai tévynės gelbėtojas). Tik Jermolova, į kurią beveik įsimylėjės laiškančių ir kuri autorių valia atvažiuoja su sūnumi į Archangelską, – yra aktorė, bet ir su ja filmė neatsiranda jokio melodramatiškumo (...). Kai realybė pati, be autorių pastangų, sufleroja ējimus ir stilius, aiškėja svarbūs nauji dalykai. Nėra prasmės apverkti rusų kaimo ar rusų likimo. Pasak Končialovskio, Rusija sugrižo į savo natūralią būseną. Prievertinė sovietinio projekto modernizacija baigėsi – iš jos liko tik raketos, kurios periodiškai startuoja iš Pesecko kosmodromo, nieko nekeisdamos šių raketų paunksmėje gyvenančių žmonių gyvenimę. (...) Šiatis neįtikėtinai gražus trileris nufilmuotas pagal geriausias žanro tradicijas: Končialovskis apskritai spejia išbandyti visus žanrus – nuo liaudiškos komedijos iki erotinės dramos, bet ne stilizacija čia svarbiausia. Autoriui svarbiausia parodyti, kad visai šalia dabartinio kaimo, nuo kurio nusigręžė visiškai visi, gyvena ankstesni chitoniniai dievai. Čia viskas šalia – mistika, kosminė raketa, Pirmojo kanalo šeimos šou, ir visa tai vienas kitam nepriestarauja. Kartu jie susidėloja į misteriją, paslaptinę, gūdų, vienišą gyvenimą. Tai ir yra rusiški „Šimtas metų vienatvės“, Archangelsko Makondas, kuris apsirūpina motorais ir net šiuolaikiniai brangiaiški, bet neikur neišeina iš XV amžiaus. Realybė, kuri „Andrejuje Rubliove“ – ko gero, pa-

„Balandis tarpėjo ant šakos, mąstydamas apie egzistenciją“

čiamas garsiausiai Končialovskio scenarijuje, buvo meno fonas ir priežastis, čia vertinga savaime. Ji nė kiek ne blogesnė už Rubliovo ikonas.“

Sobolewskis konstatuoja, kad „77 metų režisierius, vyresnis Nikitos Michalkovo brolis, rusų aristokratų palikuonis, poeto, kuris buvo SSSR himno autoriumi, sūnus, bonivanas ir pasaulio pilietis, sukūrė filmą, kuris pirmą akimirką gali pasirodyti nostalgija kelione į Rusiją. Tačiau tos kelionės rezultatas – dviprasmiškas, nerimastingas ir, neprisklausomai nuo ketinimų, – demoniškas. „Baltosios naktys...“ sa-ko apie rusų žmogų kai ką nelinksma, gudriai įjilkta į pasakos formą, bet sukurta gryna dokumentiškai. Tolimo kaimo netoli Archangelsko gyventojai, įsikūrę idiliškame krašte, tarp žalių klonių ir švarių vandenų, vaidina patys save. Iki galo to nesuvokdami, jie tampa pasakos herojais. Iš pirmo žvilgsnio tai pasaulis, kuriame norėtum gyventi, mesdamas iššūkį šiuolaikiškumui. Tačiau laiškančių kankina vienatvė, jis kaip išmanydamas ginasi degtinės. Jam nepavyksta romanas su vieniu motina ir tik jos sūnelis tam-pa ištikimui draugu. Kuo arčiau tų žmonių esame, tuo aiškiau matyti,

kaip labai jie nemoka gyventi, tarsi būtų užkeikti, kažko netekę, sustinę. Virš kaimo stūksa scena, išdraskyta mokykla – sugriautas sovietinių laikų ir jų dainų, visos komunizmo religijos simbolis. Končialovskio pasa-ką persmelkia užburta praeities melodija, kuri tyro virš pasakos herojų lyg prakeiksmas. Bet juk kitos praeities, kito mito jie neturi.“

Trečiu pagal svarbą, Venecijos Didžiuoju žuriu prizu apdovanotas Joshua Oppenheimerio filmas „Tylos žvilgsnis“ („The Look of Silence“, Danija, Suomija, Indonezija, Norvegija, D. Britanija). Tai antrasis „Žudymo akto“ autorius dokumentinis filmas, skirtas Indonezijai. Jis pasakoja apie milžinišką pogromą, kuris persirito per šalį 1965-aisiais, nusinešdamas apie milijoną aukų. Viename interviu režisierius aiškino, kad „Žudymo aktas“ kalbėjo apie tai, kaip „visuomenėje brendo teroro ir melo, nusikaltimo ir baimės atmosfera. (...) Bet reikėjo dar ir kito filmo apie tai, ką reiškia būti išgelbėtam, gyventi bijantis, ar tai nepasikartos, neapykanta pažymėtoje erdvėje, kur kaimynai yra žmonės, užmušę tavo artimuosius.“

PARENGĖ KORA ROČKIENĖ

Nauji filmai

Kūniškos funkcijos

Isivaizduokite Monicos Vitti iš Michelangelo Antonioni filmo „Raudonoji dykuma“ heroje, stai-ga pavirstančią į ateivę – kaip atrodys? Turbūt kažkas panašaus į tai, ką matome Jonathano Glazerio filme „Po oda“ („Under the Skin“, Šveicarija, JAV, D. Britanija, 2013), sukurtą laisvai interpretuojant Michelio Faberio knygą. Susvetimėjusi moteris, ieškanti būdų, kaip išlikti ją supančioje aplinkoje, vaizduoja eksperimentiškai naudojant spalvas ir garsą. Tik „Po oda“ moteris (Scarlett Johansson) išties yra ateivė, filmo eksperimentiškumas kyla iš slapta filmuojamų susidūrimų su neprofesionalais aktoriais – realiai žmonėmis, o dykuma čia neraudona, bet juoda. Šiame filme nėra vardų ar perdėm gilių dialogų, tik trumpa ir paprasta vyrų medžioklė, atvedanti į savęs supratimą. „Po oda“ – tai mišinys išgryntinto realizmo ir žvilgančios estetikos, abu jie reikalingi režisieriui, kad padėtų iš-

reikšti pagrindines filmo idėjas, ir abu atstovauja skirtingoms pagrindinėms veikėjos pusėms.

Filmo struktūra aiški – pirma dalis supražindina su veikėja ir jos keistu elgesiu naktiniame Glazge, antroji vaizduoja jos pabégimą nuo išpročių, lėtai atrandant, ką reiškia turėti žmogaus kūną. Kai ekrane pamatai padavėjų, nešiną lėkštę su pyragu, gali nuausti, kad ji pirmą kartą ragaus pyrago. Iš lėto stambiu planu rodomas pyrago gabalėlio ar-tėjimas prie burnos tik patvirtina,

kad tai pirmas maistas, kuri ji bandys. Ši scena išsidināja ir įtaigiai vaizduoja kūniškų funkcijų atradimą.

Pagrindiniai „Po oda“ klausimai, – ką reiškia turėti kūną, ar galima išmokti būti žmogumi, ar ne taip pat mes mokomės vaikystėje, – suskamba antroje dalyje. Tik neaišku, kodėl tokis posūkis išvyko. Režisierius teigia siekės iš lėto rodyti veikėjos kitimą, jai vis labiau išsileidžiant į pokalbius su savo aukomis. Vis dėlto sunku filme ižvelgti palaipsnį kitimą, greičiau tai staigus savirefleksijos plūpsnis ar

net nepaiškinamas troškimas pabėgti nuo pasikartojimų.

„Po oda“ – gryna kino patirtis. Blizganti juoduma, beribė baltuma ir ūkanotos spalvos sukuria erdvę ir laiką, neturinčius kasdienių metmenų. Filmas neįvardija pasakojimo laiko – gali būti kelios dienos, savaitės ar mėnesiai. Šis svetimas erdvėlaikis sukuriamas kontrastingai vaizdžiuojant kasdienį gatvės gyvenimą: prekybos centrai, vakarėliai, eiantys namo vieniši žmonės, apšviesi gatvės žibintų. Laimė, režisierius nesistengia naiviai suprišeinti, kas žmogiška, su tuo, kas ne. Kontrastai išsaugo vizualiosios pasakojimo dalies balansa – keistumas ir kitoniškumas svarbūs, tačiau labiau patirties lygmeniu.

Itin daug pagyrimų nusipelnė „Po oda“ garsas. Micos Leviso garso takelis tokis pat svarbus, kaip ir vizualiųjų filmo pusė. Glazerio patirtis, kuriant grupių „Massive Attack“ ar „Radiohead“ muzikinius klipus, su-teikė filmui vaizdai ir garso vienintumo. Kartu tai sukūrė unikalųjų filmo atmosferą, kuri iš lėto išlenka

po žiūrovo oda, muzika pabrėžia įtampą tarp veikėjos ir jos aplinkos.

Galima sakyti, kad garso takelis atstoja vidinių moters pasaulių, nes filmė nėra jokių kitujos jausmų išraiškos formų, ypač pirmoje dalyje. Muzika tampa savybių, kurios yra pagrindiniai žmogaus atributai, pakaitalu. Garso takelis išbaigia pagrindines idėjas ir įgyvendina ekranė misticinės būtybės vaizdinį.

„Po oda“ gražus paradoksalumu: kai sutelkiame dėmesį į ateivę, atrandančią kūniškas funkcijas, filmas pasiūlo žiūrovui fenomenologinį eksperimentą. Scenos, kuriose veikėja aiškinasi būdus, kaip veikti ir reaguoti, skambia lyg kvietimas atsisesti šalia Jeano-Paulio Sartre'o su kavos puoduikiu ir kuo jdėmiau žiūrėti. Tokia „egzistencinė fantastika“, praryjanti jus beveik dviejų valandoms. Tai, kas slypi po oda, gali likti sapnais ir vizijomis, patirtimis ir troškimais. Filmas iškelia į ekraną kitoniškumą, kuris slepiasi po oda ir negali būti atskleistas žmonėms. Ar jūs žiūrite įdėmiai?

MANTĖ VALIŪNAITĖ

Daugiau tamsos

Krësle prie televizoriaus

Matyt, nepastebéjau, bet prieš savaitę *LRT* pradėtas rodyti vokiečių serialas „*Mūsų motinos, mūsų tévai*“ (3 serija – 18 d. 22.05), regis, lietuvių žiniasklaidoje nesulaukė didesnio dėmesio. Prisiminės, kokios audringos diskusijos kilo serialo tévynėje Vokietijoje, taip pat Lenkiuje, D. Britanijoje ar JAV, nustebau, kad serialas bus rodomas Lietuvoje. Apsirikau. Ko gero, šalyje, kur dabartiniai politikai ir buvę komjaunuoliai energingai reikalauja nugriauti Žaliojo tilto statulas, diskutuoti apie neseną istoriją, kuri ne visada atitinka mitą apie nekaltą kankinę lietuvių tautą, tiesiog nepriimta. Geriau apsimesti, kad to istorijos tarpsnio apskritai nebuvu.

Kad ir koks numanomas būtų vokiečių serialas, verta jį pažiūrėti, nes filmo autorius iš tiesų kelia klausimus, su kuriais anksčiau ar vėliau teks susidurti ir lietuviams, kursantiems panašius serialus ar tiesiog bandysiantims suprasti, kas LTSR vyko po 1940-ųjų. Angliškai serialo pavadinimas skamba „Karo karta“ („Generation War“), šis pavadinimas daug tiesmukėnis, bet ir tišliai nusako pagrindinę mirtį. Iškart pridursiu, kad filme stengiamasi kuo kruopščiau atkurti epochos materiją ir dvasią, politikorekтиki akcentai sudėlioti tiksliai, jauni aktoriai patrauklūs.

„Mūsų motinų, mūsų tévų“ personažai – penki vienoje Berlyno gatvėje užaugę vaikystės draugai. Su jais susipažiname 1941-aisiais, kai du broliai – karininkas Vilhelmas ir

svajoklis Fridhelmas – išeina į frontą ir tikisi iki Kalėdų gržti su pergale iš Maskvos. Šarlotė paskui juos keliaus su karo ligonine, Grėtė liks ir tikėsis padaryti dainininkės karjerą. Penktasis iš draugų – žydas Viktoras. Jis ir jo tévai per vėlai supras, kad šalis pasikeitė.

Jaunuolai susiformavo jau Hitlerio valdomoje Vokietijoje, tad, manau, jų sąmonėjimo procesas, prasidėjęs jau pirmoje serijoje, tėsis ir toliau. Filmo kūrėjai atvirai rodo vokiečių kareivius žaurumus okupuotoje teritorijoje, antisemitizmą, tačiau, kita vertus, ir taip pat atvirai simpatizuojant penkiems savo herojams, kuriuos kartu su karu užgrīva ir neišvengiamā tresa. Atsišveikinimo vakarėlyje Fridhelmas sako, kad karas išryškins pačius būsimus kiekvieno bruožus. Serialo autoriai taip tarsi apsidraudžia nuo žiūrovų priekaištų. Tačiau jie neišvengiamai kyla. Pirmiausia todel, kad akivaizdžiai norima pateinti pagrindinius personažus (parodiją, kad ir juos kankino abejonės, sažinės priekaištai, kad ir jie daug prarado ir pan.), o kartu su jais ir visą kartą. Tada neučiaja prisimeni iš-kart po karo skambėjusius pasiteisinimus, kad eiliniai vokiečiai nesuvokė nusikaltimą masto, kad buvo apkvailinti, kad jie – tokios pat Hitlerio aukos.

Serialo kūrėjai rodo, kad blogio buvo abiejose fronto pusėse. Jie, žinoma, teisūs. Bet juk tai Vokietija sukelė karą ir net didžiausias šalyje gyvenęs naivuolis turėjo tokius dalykus

suprasti. Todėl „Mūsų motinos, mūsų tévai“ yra lyg spastai. Patekus į juos, vertinti praeitį daug sunkiau. Galu net įsivaizduoti, kaip kokio nors būsimo lietuviško filmo herodus, sužinojės, kad jo senelis šaudė žydus, staiga atsidus, esą tai buvo simpatiškas ir malonus žmogus.

Seriala sukritikavęs „The New York Times“ žurnalistas atkreipė dėmesį, kad kūrėjai nuolat laviruoja tarp natūralizmo ir nostalgijos. Anot jo, taip bandoma sukurti dirbtinę atmintį, kuri leis niveliuoti praėitį, ją pateisinti. Istorikas Ulrichas Herbertas priklojo serialo autoriams, kad jie pagrindinius personažus rodo tik kaip aukas ir pasaikė, kad vokiečiai būtent tokie ir norėtų atrodyti, nors, jo žodžiai, būtent serialo heroju karta labiausiai palaikė Hitleri: „Mūsų tévai ir mūsų motinos nebuvu tik jaunuolai, kurie norėjo, tačiau dėl karo negalėjo paprasčiausiai gyventi, kaip kad teigiamame filme. Tai buvo ideologijos ir politikos užvaldyta karta, kuri troškė vokiečių pergalės – nacionalsocialistinės Vokietijos pergalės, nes manė, kad tai bus teisinga.“

Blogio ir gėrio kova tradiciškai vyraus ir daugumoje šios savaitės filmų. Šivakar *LRT* (12 d. 23 val.) rodių Michaelo Winterbottomo filmą „*Žudikas manyje*“ (2010). Jo herojus Lu (Casey Affleck) – mažo Tek-saso miestelio gyventojas – atranda savoje tūnanti blogi. Šis mielas, kartais net žavus vyriškis iš tikrujų yra sadistas, sociopatas. Jis žiauriai žudo savo aukas, o kartu smalsiai ste-

„Sluoksniuotas pyragas“

bi kolegas, kurie suplikę ieško nusikaltėlio.

Filmas sukurtas pagal 1952 m. parašytą bene niūriausio *pulp fiction* rašytojo Jimo Thompsono (1906–1977) romaną. Thompsonas – tikras kino numylėtinis. Jo knygas ekranizavo net Stephenas Frearsas ar Bernardas Tavernier. Man regis, Winterbottomas nusprenend citi šių keliu, bet patyrė nesėkmę, kurdamas „Žudiką manyje“ kaip rafinuotą *film noir* stilizaciją. Winterbottomas kiekvienam filme ką jaunuoja, bet kaip tik čia mėgdžiojimo neužtenka, juolab kai reikia atskleisti beprotybės bedugnę, į kurį lėtai krenta filmo personažas. Tiesa, režisierius kruopščiai rodo Thompsono aprašytus sadisto kančinimus, bet ekrane jie pernelyg konkretūs, kad sukelty metafizinį siaubą, kurio, regis, siekė rašytojas.

Dar vieną ekranizaciją – J.J. Connolly, „*Sluoksniuoto pyrago*“, režisuerą Matthew Vaughn, – sekmadienio vakarą (14 d. 22.50) siūlo *LNK*. Kokaino prekeivis, kurį suvaidino Daniellas Craigas, rengiasi pasitraukti iš „verslo“ ir išeiti į užtarnautą poilsį, nes prekiavanti narkotikais – sunkus darbas. Bet prieš tai jis dar turi at-

likti užduotį – rasti dingusią mafijos boso draugo dukterį. Tai pasirodys nelengva net ir puikiams Londono dugno žinovui.

Gero dramaturgo ir scenaristo Davido Mameto filmai vis retesni, nors „Neliečiamųjų“ ir „Hanibalo“ scenaristas kaip režisierius debiutoavo gana vėlai – 1987 m. postmoderniškais „Žaidimų namais“. Mameto filmai garsėja puikiai supinta intriga, taikliai dialogais, jis pats – šmaikščiu liežuviu: ne viena jo frazė tapo sparnuota. Kad ir ši: „Ačiū Dievui, žmonės Holivude neturi sielų, tad kančia jų gyvenimą aplenkia.“

2008-aisiais Mameto sukurtas „*Raudonas diržas*“ (*TV1, Šivakar, 12 d. 22.45*) pasakoja apie kovos menų instruktorių, kuris turi savo nišą kino versle ir kuria ekrane realistiškus kovų vaizdus. Tačiau jis negali atsakyti dalyvauti tikrose kovose už pinigus. Nuo vienos iš jų priklausys Maiko šeimos gerovė ir jo paties atėitis. Pagrindinių personažų suvaidino Chivetelis Ejioforas, po pernykščių „12 vergovės metų“ tapęs viena ryškiausių Holivudo žvaigždžių.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

Anonsai

Ko laukti iš 11-ojo Vilniaus dokumentinių filmų festivalio

Rugsėjo 18–28 d. jau vienuoliktą kartą pakvies Vilniaus dokumentinių filmų festivalis. Šiemet jis vyks „Skalvijoje“ ir „Pasakoje“. Programoje – per 40 dokumentinių filmų. Tradiciškai jį sudaro konkursinė Baltijos šalių, pagrindinė ir specjalioji programos, retrospektyvos bei naujuų lietuviškų filmų premjeros, susitikimai su filmų kūrėjais.

Festivali atidarys šiumentinis Tarpautinio Krouvos kino festivalio nugalėtojas – bendros lenkų ir vokiečių gamybos Elвиros Niewieros ir Piotro Rosołowskio filmas „Domino efektas“. Filmas rodo nepripažintą valstybę Abchaziją, kurioje gyvena per 200 tūkstančių gyventojų. Filmo herojus – pusamžis viras – kadaise kovėsi už atsiskyrimą nuo Gruzijos. „Domino efektas“ pradžioje jis, Abchazijos sporto ministras, kartu su jaunesne žmona ruse organizuoja pasaulinių domino čempionatą ir tikisi, kad tai suteiks tarptautinio prestižo jo tévynei. Tačiau tikroji filmo tema – gana sudėtingi santykiai su nėščia žmona, kuri nesijaučia savo Abchazijoje. Jų santykiai – lyg tarptautinės padėties metafora.

Pagrindinėje festivalio progra-

moje daug įdomių asmenybių – menininkų, mokslininkų, politikų portretų. Iš jų išskiria Michelio Gondry eksperimentinės filmas „Ar aukštas žmogus yra laimingas?“ (Prancūzija, 2013). Pasitelkęs animaciją, režisierius kalbina filosofą ir lingvistą Noamą Chomsky (beje, jo šaknys Lietuvoje). Šiemet bene daugiausia tarptautinių festivalių apkeliaus Guillaume'o Nicloux provokacija „Michelio Houellebeccqo pagrobimas“ (Prancūzija, 2013) – originalus prancūzų rašytojo portretas. Kai 2011 m. per knygos pristatymo turą lyg į vandenį dingo garsusis Michelis Houellebecqas, pasipylė aibė įvairiausiu spėlioniu apie tai, kas jam nutiko: savižudybę, pagrobimas, pasitaikė net absurdiskų nuomonų, kad nagus prikišę „Al-Qaeda“ ar ateiviai iš kosmoso. Iš šio nuotykių ir gimė tarp realybės ir fikcijos balansuojantis *documentary* filmas. Garsiausio šių dienų JAV dokumentininko Errolo Morriso (jo senelis taip pat kilęs iš Lietuvos) filmo „Nežinomas žinomas“ herojus – kontroversiškai vertinamas buvęs JAV gynybos sekretorius Donaldas Rumsfeldas.

Pagrindinės programos filmų geografinė plati – nuo Nepalo aukštumų iki miestu vaiduoklių paversto Sirijos Homso ir tarsi iš praeities prikelto Texsaso. Vis dėlto filmų herojai turi daug bendro. Religija sie-

ja virš džiunglių funikulieriais sklenžiančius piligrimus ir giliai tikinčią bendruomenę Amerikoje, kova už laisvę ir pagarbą savo tautai – maištingus sirus ir oriai nesvetinges šalies smūgius priimančius romus, užsidegimas pažinti ir suvokti – Londoно galerijos lankytojus ir visatos pa-slaptis tyrinčiančius mokslininkus. Tarp šios programos svarbiausią filmų – amerikiečių dokumentinio kino klasiko Fredericko Wisemano „Nacionalinė galerija“ (JAV, Prancūzija, D. Britanija, 2014). Wisemanas fiksuoja vienos didžiausiu pasaulioje, Nacionalinės galerijos Londono Trafalgaro aikštėje gyvenimą. Kaip iprasta režisieriu, tai įstaigos, jos funkcionalumo, santykiai su pasauliu, lankytojais, paveikslais por-

„Domino efektas“

tretas. Filmo premjera įvyko šiemet Kanuose.

Pastaraisiais metais dokumentinio kino kūrėjams vis labiau rūpi šeimos tema. Ją atspindės specialioji VDFF programa „Kai laimė lydės ar vargas suspaus“. Šios programos filmai klausia, kas lemia, kad vienos šeimos nariai yra tokiie skirtingi, kaip priimti kitoniškumą, kaip išlaikyti darnią šeimą, kaip atrasti vietą šalia dominuoti linkusio mylio.

Festivalio retrospektiva pristatys ukrainiečių režisierių Sergejų Bukovskio (g. 1960) – vieną iš Kijevo „nevaidybinės antropologijos“ mokyklos kūrėjų. Daugybė tarptautinių apdovanojimų pelnęs kūrėjas yra išskirtinės, kad dokumentiniam kinui

pricinama ne tik išorinė (fizinė, politinė ar socialinė) realybė, bet ir vienė žmogaus tikrovė. Retrospektivos programoje įvairiai metais sukurta Bukovskio filmai, tarp jų ir Stevano Spielbergo liaupsiu sulaukęs (ir jo prodiusuotas) „Pasakyk savo vardą“ (2006), įamžinęs Holokausto Ukrainoje liudininkų prisiiminimus, ir filmas apie 1933-aisiais sovietų dirbtinai sukeltą badą „Gyvieji“ (2008).

Programa „Senoji dokumentika naujai“ prateis pernai rodytą restauruotos lietuviškos kino klasikos programą. Joje – 1962–1995 m. sukurta Viktoro Starošo, Edmundo Zubavičiaus, Dianos ir Kornelijaus Matuzevičių, Rimvydo Leipaus, Audriaus Stonio filmai. Festivali uždarys įdėmaus lietuviškos tikrovės stebėtojo Rimanto Gruodžio filmo „Sėkėmis metai“ premjera.

Šiemet, minint Baltijos kelio 25-metį, itin prasminga atsigrežti į Baltijos šalyse kuriamą kiną. Koks jis ir kaip mes atrodome iš šalies, parodys konkursinė estų, latvių, lietuvių dokumentinių filmų programa. Ją vertins tarptautinis žiuri: S. Bokovskis, viena ryškiausių Danijos dokumentinio kino figūrų Jonas Bangas Carlsenas, bulgarų kino režisierius, produseris Svetoslavas Draganovas.

VDFF INF.

Parodos	Galerija „Kairė-dešinė“ Latako g. 3 Alfredos Vensovaitės-Gintalienės paroda „Plinaties miestai“ Tado Gindrėno paroda „Portretas. Miesto veidai ir kaukės / socialiniai miestovaizdžiai“ Meno projekto erdvė „Malonioji 6“ Malonioji g. 6 Andrius Svilio paroda „Daiktai sandėlyje“ Galerija „Vartai“ Vilniaus g. 39 Deimanto Narkevičiaus personalinė paroda „Skamba lyg XX amžiuje“ „Prospekt“ fotografijos galerija Gedimino pr. 43 Jurgitos Remeikytės paroda „Interjerai anapus vaizdo“ „Vilniaus“ fotografijos galerija Stiklių g. 4 iki 20 d. – Saulius Paukščio paroda / instalacija „Darbo kabinetas“ Pamėnkalnio galerija Pamėnkalnio g. 1/13 Almyros Weigel objektų ir instalacijų paroda „Debesuota su pragiedruliais“ Šv. Jono gatvės galerija Šv. Jono g. 11 iki 20 d. – Ryto Jono Belevičiaus skulptūra Galerija „Arka“ Aušros Vartų g. 7 Lietuvos, Latvijos ir Estijos dailininkų sajungų paroda „Keliai / Celš / Kett“, skirta Baltijos kelio 25 metų sukūčiai paminėti Lietuvos dailininkų sąjungos galerija Vokiečių g. 2 Stasio Žirgilio kūrybos retrospektyva Galerija AV17 Aušros Vartų g. 17 Ugnės Blažytės ir Dano Tamašausko instalacija „Virsmai“ Manto Maziliausko ekspozicinė erdvė „Austras dwarris“ Šviesa ateina iš kampo“ Teatro, muzikos ir kino muziejus Vilniaus g. 41 Rūtos Eidukaitės paroda „Viva Verdi!“ Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos galerija Šv. Jono g. 11 Frederiko Grimaud (Prancūzija) fotografijų paroda „Athingan“. Ūsuoti vyrai“ Lietuvos Respublikos Seimas Gedimino pr. 53 Vilniaus dailės mokytojų ir moksleivių paroda „Vilnius miniatiūrose“ Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija „Vėjas“ Vilniaus g. 39 Vilniaus vaikų ir jaunimo mokyklos dėstytojų-dailininkų paroda „Vizitinė kortelė“ VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS Parodų salės „Titanikas“ Maironio g. 3 Zinaidės Vogelienės paroda „2 viename“ Galerija „ARgenTum“ Latako g. 2 Beno Stašausko paroda „Pikas 1.2 (Peak 1.2)“ Tekstilės galerija „Artitex“ Gaono g. 1 Fredolie Robins paroda „Fikcija ir funkcia“ A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“ Dominikonų g. 15 Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai Parodos	Galerija „Dailininkų menė“ Šeimyniškių g. 23 Romualdo Radzevičiaus tapybos darbų paroda „Lygiadienis“ VU Botanikos sodas Kairėnų g. 43 nuo 13 d. – žemės ir aplinkos meno paroda „Dėjà vu“ KAUNAS Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus V. Putvinisko g. 55 nuo 12 d. – paroda „Egzotikos estetika“ Sebah fotografijose: Artimuji Ryti ir Afrikos šalių gyvenimas XIX a. pab. – XX a. pr.“ M. Žilinsko dailės galerija Nepriklausomybės a. 12 Festivalio „Kaunas Photo“ parodos „74-ujų karta“, „Muziejų dienos ir naktys“ Šiuolaikinės Švencarijos fotografijos paroda „Cross Country Show“ Kauno paveikslų galerija K. Donelaičio g. 16 XX a. 7–8-ojo dešimtmečių lietuvių dailininkų kūrybos ekspozicija Algimanto Miškinio Lietuvos dailės kolekcijos ekspozicija Paroda „Išpuoselėj“ tradicijos sparnus: Jadvygos Mozūraitės-Klemkiėnės ir Vytauto Klemkos kūryba“ A. Žmuidzinavičiaus kūriniai ir rinkinių muziejus V. Putvinisko g. 64 iki 21 d. – Jovitos Aukštikalnytės-Varkulevičienės paroda „Čia ir ten“ Keramikos muziejus Rotušės a. 15 XVII tarptautinio kaulinio porceliano simpoziumo paroda Istorinė Lietuvos Respublikos Prezidentūra Vilniaus g. 33 Paroda „Gyvename viltimi: Prezidentas Antanas Smetona egzilyje“ Paroda „Tango su Mirtimi: Pirmasis pasaulinius karas Luiso Ramakerso karikatūrose“ Paroda „Intelligentė Šeima Pirmojoje Lietuvos Respublikoje“ Maironio lietuvių literatūros muziejus Rotušės a. 13 „Maironis ir jo epocha. ...palieku visą mano judomajį turtą“ „Maironio memorialiniai daiktai kitoje aplinkoje“ „Kristijonui Donelaičiui – 300“ „Kelionė į A. Landsbergio kelione“ (Algirdui Landsbergiui – 90) Avrahamo Kano tapybos bei Gretos Katinauskienės fotografijų paroda „Ojios“ Kauno fotografijos galerija Rotušės a. 1 / Vilniaus g. 2 „Kaunas Photo“ paroda „Celebrating Europe“ Galerija „Aukso pjūvis“ K. Donelaičio g. 62 / V. Putvinisko g. 53 Eglės Šildauskaitės keramikos paroda „Prakalbintos puodynės“ Výtauto Kasiulio kūriniai paroda iki 21 d. – galerijos „Aukso pjūvis“ tapybos, grafikos ir skulptūros darbų kolekcija Kauno menininkų namai V. Putvinisko g. 56 iki 19 d. – Albino Kuliešio fotadarbų paroda „Kūréjų veidai“ Galerija „Meno forma“ Savanorių pr. 166 Konstantino Žardalevičiaus paroda „Raštai, T.1“ S. Vainiūno namai A. Goštauto g. 2–41 Stasio Vainiūno namams dovanotų paveikslų paroda	„7md“ rekomenduoja
VILNIUS	Dailė Gerą pasivaikščiojimą ir labai laikinai gyvuojantį meną žada jau 11-asis žemės ir aplinkos meno renginys, šiemet pavadintas „Dėjà vu“, Vilniaus universiteto Botanikos sode (Kairėnų g. 43). Paroda atidaroma rugpjūčio 13 d. (šeštadienį) 15 val. Daugiau informacijos www.botanikos-sodas.vu.lt/l/sveiki-atvyke		
Nacionalinė dailės galerija Konstitucijos pr. 22 XX a. Lietuvos dailės ekspozicija iki 14 d. – Mindaugo Navako retrospektyva „Šlovė buvo ranka pasiekima“ Šiuolaikinių menininkų iš Baltijos šalių ir Švencarijos kūrybių paroda „Istorijų pasakojimas“	Muzika Atsišveikinant su vasaros sezonom, rugpjūčio 22 d. 19 val. Druskininkuose, „Grand Spa Lietuva“ konferencijų centre, nuskambės paskutinis festivalis „Vasara su Čiurlioniu“ akordas, pažymintis ir M.K. Čiurlionio gimimo dieną. Baigiamajame festivalio koncerte dalyvauja išskirtinės meninės pajėgos: Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras, dirigentas Modestas Petrenas, solistai: Viktorija Miškunaitė (sopranas), Tomas Pavilionis (tenoras). Skambės Franzo von Supé, Giacomo Puccini, Johanno Strausso, Johanneso Brahms, Franzo Leháro, Balio Dvariono, Eduardo Balsio kūriniai.		
Vilniaus paveikslų galerija Didžioji g. 4 Chodkevičių rūmų klasicistinių interjerų Lietuvos dailė XVI–XIX a. Jurgio Baltrušaičio memorialinių baldų Paroda „Paržiaus mokyklos dailininkai iš Baltarusijos. Iš AB „Belgazprombank“ kolekcijos, muziejinių ir privačių rinkinių“	Teatras Kaip ir kiekvieną rudenį, „Menų spaustuvėje“ vyksta Naujojo cirko saaitgalis. Rugpjūčio 14 d., paskutinė festivalio dieną, 19 val. bus galima pamatyti premjerinį Clémento Dazino (Prancūzija) ir Chinatsu Kosakatani (Japonija) pasirodymą – „R ₂ JE – žaismingas šokio ir žongliravimo pasimatimas“.		
Radvilių rūmai Vilniaus g. 24 Europos dailė XVI–XIX a. Dubingių ir Biržų kunigaikščių Radvilų Rytų Azijos, Naujosios Gvinėjos ir Australijos aborigenų menas	Japonija paroda „Living Online“ Mindaugo Petruolio kaligrafijos paroda		
Taikmosios dailės muziejus Arsenalo g. 3A Paroda „Maištasis buduare“ (XX a. aštunto dešimtmečio mada iš Aleksandro Vasiljevo kolekcijos)	Šiaurės Lietuvos kolegija Tilžės g. 22 Vilniaus edukologijos universiteto studentų Tarptautinė paroda „Moterys mene: Spalva“		
Vytauto Kasiulio dailės muziejus A. Goštauto g. 1 iki 14 d. – Vytauto Kasiulio kūrybių kolekcija Paroda „Vilniaus ženkli“ (XX a. pirmos pusės dailininkų grafika, piešiniai, pastelės, akwareles)	P. Stulgos lietuvių tautinės muzikos instrumentų muziejus L. Zamenhofo g. 4 Tarptautinė meno mugė „Fiarte“ (Granada) iki 15 d. – Jacqueline Rodriguez paroda „Gyvenimas“		
Lietuvos nacionalinis muziejus Naujasis arsenala Arsenalo g. 1 Senosios Lietuvos istorija XIII–XIX a. Lietuvių liaudies menas Lietuva caryų valdžioje XIX–XX a. pr. Kryždirbystė Paroda „Tautinių kostiumas – graži ir nesenstanti mada“ iki 15 d. – paroda „Muziejus ir kolekcinės: Gedimino Petraičio išėjivijos dailės kolekcija ir Zigfrido Jankausko lituanistinių sidabro dirbiniai kolekcija“	M. K. Čiurlionio memorialinis muziejus M.K. Čiurlionio g. 35 Petro Kalpoko tapybos darbų paroda „Villa d'Este“		
Kazio Varnelio namai-muziejus Didžioji g. 26 K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44	V.K. Jonyno galerija M.K. Čiurlionio g. 41 Leono Striogos medžio skulptūrų paroda „Šviesos laiku“		
Bažnytinio paveldo muziejus Šv. Mykolo g. 9 Bažnytinio paveldo muziejus ekspozicija Senosios liturginių tekstilių paroda „Šilkas ir aukšas“	Spektakliai		
Šiuolaikinio meno centras Vokiečių g. 2 Vlado Urbanavičiaus „Standartiniai rezervuarai“ nuo 12 d. – Melanie Smith paroda „Krokodilai ir keltuvalai“	VILNIUS Nacionalinis operos ir baletos teatras 18 d. 19 val. – Izraelio filharmonijos orkestras. Solistė V. Urmana. Dir. – Z. Mehta. Programoje P. Ben-Haimo, W.A. Mozarto, R. Strauss kūriniai 20 d. 18.30 – G. Verdi „OTELAS“. Dir. – M. Staškus		
VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS Parodų salės „Titanikas“ Maironio g. 3 Zinaidės Vogelienės paroda „2 viename“	Nacionalinis dramos teatras Didžioji salė 12 d. 18.30 – M. Bulgakovo „MEISTRAS IR MARGARITA“. Rež. – O. Koršunovas 18 d. 18.30 – K. Binkio „ATŽALYNAS“. Rež. – J. Vaikus 19 d. 18.30 – Just. Marcinkevičius „KATEDRA“. Rež. – O. Koršunovas 20 d. 17 val. – Dante's Alighieri „DIEVIŠKOJI KOMEDIJAI“. Rež. – E. Nekrošius („Meno fortas“)		
Galerija „ARgenTum“ Latako g. 2 Beno Stašausko paroda „Pikas 1.2 (Peak 1.2)“	Baroti galerija Aukštoji g. 3/3a iki 18 d. – Maia Flore (Prancūzija) fotografijų paroda „Isivaizduojama Prancūzija“		
Tekstilės galerija „Artitex“ Gaono g. 1 Fredolie Robins paroda „Fikcija ir funkcia“	Klaipėdos galerija Daržų g. 10 / Bažnyčių g. 4 Daičios Ložtynės skulptūrinių kompozicijų paroda „Lauseinos“		
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“ Dominikonų g. 15 Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai	Galerija „si:said“ Galinių Pylimo g. 28 Hannele Majaniemi (Suomija) paroda „Sédétojai“		
Foto galerija A. Goštauto g. 2–41 Stasio Vainiūno namams dovanotų paveikslų paroda	Vilniaus mažasis teatras 11 d. 18.30 – J. Tumo-Vaižganto „		

PASAKOS". Rež. – V.V. Landsbergis (Salė 99) 20, 21 d. 18 val. – PREMJERA! P. Zelenko „NYKSTANČIOS RŪŠYS". Rež. – R.A. Atkočiūnas 21 d. 12 val. – J. Kelero, A. Jalianiauskas „PAIKA PELYTÉ". Rež. – A. Jalianiauskas (Salė 99) 21 d. 15 val. – „BITINELIO PASAKOS ŠEŠIAMS POJŪČIAMS". Idėjos aut. – K. Žernytė (99 salė)	giesmė". Rež. – A. Lebeliūnas 21 d. 12 val. – „ŽILOGAS ŽIGMAS ŽALGIRIO MŪŠYJE" (pagal L. Jakimavicius pasaką). Aut. ir rež. – A. Sunklodaitė	vad. ir dir. – L. Zaborowski). Programoje sakralinė muzika chorui
Teatras „Lélė"		
Didžioji salė 13 d. 12 val. – S. Siudikos „PRINCESÉ IR KIAULIAGANYS". Rež. – A. Mikutis 14 d. 12 val. – E.T.A. Hoffmanno „SPRAG-TUKAS". Scenarijaus aut., rež. ir dail. – V. Mazūras 18 d. 18.30 – „NE PAGAL ŠIO PASAULIO MADA" (fantazija apie poetą K. Donelaitį). Insc. aut. ir rež. – R. Kazlas 20 d. 12 val. – „TIKTAKTIKA" (pagal M. Macoureko pasakas). Rež. ir insc. aut. – M. Žukauskas 21 d. 12 val. – Just. Marcinkevičiaus „GRYBŲ KARAS". Rež. – A. Mikutis Mažoji salė 13 d. 14 val. – N. Indriūnaitės „COLIUKÉ" (H.Ch. Anderseno pasakos motyvais). Rež. ir dail. – R. Driežis 14 d. 14 val. – „KIŠKIŲ SUKILIMAS" (pagal K. Binkio poemą). Scenarijaus aut., rež. ir dail. – R. Driežis 20, 21 d. 14 val. – „PASAKA APIE VĖŽLIUKĄ" (ž. Gryvos knygelės motyvais). Inscen. aut., rež. ir dail. – A. Mikutis		
Menų spaustuvė		
12 d. 21 val. <i>Juodojoje salėje</i> – PREMJERA! „MOUVINSITU" („Cie Les Choses de Rien", Prancūzija) 13 d. 21 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „OPEN CIRCUS GALA" („CirqueGebouw", Nyderlandai), K. Kosovec 14 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – PREMJERA! „ŠNABŽDESYS", R.JE" (Clément Dzin, Prancūzija), Ch. Kosakatani (Japonija) 16 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „FEEL LINK". Kūrėjai et atlikėjai L. Žakevičius ir A. Gudaitė (jaunuju scenos menininkų programa „Atvira erdvė") 16 d. 19 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – atvira šviesų dailininkės J. Sobiszewski paskaita 17 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – P. Marivaux „DAR VIENA MEILĖS STAIGMENA". Rež. – C. Graužinis (teatras „cezario grupė") 18 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „NUTOLĘ TOLIAI" (pagal P. Širvį). Rež. – C. Graužinis (teatras „cezario grupė") 19 d. 19 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „59'ONLINE". Idėjos aut. L. Vaskova ir R. Mačiūnaitė (jaunuju scenos menininkų programa „Atvira erdvė'13") 20 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – Gdansko kultūros dienos. „HAVE A NICE HELL". Rež. – A. Steller, M. Jedra, Good Girl Killer ir P. Orzechowska (Lenkija) 21 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – šiuolaikinio šokio spektaklis „SoloS ir PRESQUE POR-TRAIT". Choreogr. – K. Ito (Japonija)		
KAUNAS		
Kauno kamerinis teatras		
12, 18, 21 d. 18 val. – G. Boccaccio „DEKAMERONAS". Rež. – A. Rubinovas 14 d. 18 val. – D. Čepauskaitės „KAVINĖ „PAS BLEZĄ". Rež. – S. Rubinovas 19 d. 18 val. – F. Zelerio „TIESA". Rež. – S. Rubinovas 20 d. 18 val. – D. Čepauskaitės „BE GALO ŠVELNI ŽMOGŪDYSTĖ". Rež. – S. Rubinovas		
Kauno lėlių teatras		
13 d. 12 val. – „SĒIMYNELĖ IŠ DIDŽIOSIOS GIRIOS". Rež. – O. Žiugžda 14 d. 12 val. – „PRINCESÉS GIMTADIENIS". Rež. – A. Stankevičius 20 d. 12 val. – D. Čepauskaitės „SKRUDŽAS, ARBA DIENA, KAI GALIMA ATVERTI SAVO ŠIRDĮ" (pagal Ch. Dickenso apysaką „Kalėdu		

VILNIUS
Kongresų rūmai

12 d. 19 val. – sezono pradžios koncertas. Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras. Solistas V. Repinas (smuikas). Dir. – G. Rinkevičius. Programoje D. Šostakovičiaus, A. Brucknerio kūriniai

Šv. Kotrynos bažnyčia

12 d. 18 val. – „Vilnius – Krokuva. Susitikimai". Solistė A. Treter, instrumentinė grupė: W. Bobrowski (bosinė gitara), T. Hernik (akordeonas, trombonas), J. Hnatowicz (gitara), A. Malik (mušamiejų), A. Niedzielin (klavišiniai)

14 d. 18 val. – XXIV seniosios muzikos festivalis „Banchetto Musicale": Garsai tarp Rytų ir Vakarų. La memoria de Oriente: Andalūzijos, arabų, turkų ir sefardų muzika Iberijos pusiasalyje. Ansamblis „Zejel" (Ispanija): I. Kandoussi (balsas), J.M. Rubio (persiškas santuras, hudri-gurdri), Á. Garrido (mušamiejų). Programoje XII–XIV amžių Andalūzijos, arabų, turkų ir sefardų muzika

16 d. 18 val. – „Vilnius – Krokuva. Susitikimai". Solistė A. Treter, instrumentinė grupė: W. Bobrowski (bosinė gitara), T. Hernik (akordeonas, trombonas), J. Hnatowicz (gitara), A. Malik (mušamiejų), A. Niedzielin (klavišiniai)

18 d. 18 val. – Didžiojoje renesansinėje menėje – J.-Ph. Rameau 250-osioms metinėms. F. Joubert-Caillet (viola da gamba, Prancūzija), Ph. Grisvard's (klavesinas, Prancūzija)

20 d. 18 val. – PREMJERA! „DIBUKAS". Rež. – R. Banionis

21 d. 17 val. *Kolonų salėje* – koncertas „O mielas drauge"

21 d. 16 val. *Kolonų salėje* – koncertas „ŠIAULIAI"

21 d. 16 val. *Šiaulių dramos teatras*

12 d. 10–22 val., 13 d. 15–18.30 – X tarptautinis vaikų ir jaunimo teatrų festivalis-kūrybinė laboratorija „Baltoji varnelė".

21 d. 18 val. – PREMJERA! „DIBUKAS". Rež. – R. Banionis

21 d. 17 val. *PAN EVĒŽYS*

13 d. 18 val. – „ANĖ IŠ ŽALIASTOGIŲ" (pagal L.M. Montgomeri romaną).

Rež. – A. Gluskinas

14 d. 13 val. – G. Rodari „SIDABRINĖS STRĒLĖS KELIONĖ". Rež. – D. Skamarakas

20, 21 d. 18 val. – PREMJERA! N. Simono „BASOMIS PARKE". Rež. P. Stočėvas

21 d. 18 val. – „Vilnius – Krokuva. Susitikimai". Solistė A. Treter, instrumentinė grupė: W. Bobrowski (bosinė gitara), T. Hernik (akordeonas, trombonas), J. Hnatowicz (gitara), A. Malik (mušamiejų), A. Niedzielin (klavišiniai)

21 d. 18 val. – „Vilnius – Krokuva. Susitikimai". Solistė A. Treter, instrumentinė grupė: W. Bobrowski (bosinė gitara), T. Hernik (akordeonas, trombonas), J. Hnatowicz (gitara), A. Malik (mušamiejų), A. Niedzielin (klavišiniai)

21 d. 18 val. – „Vilnius – Krokuva. Susitikimai". Solistė A. Treter, instrumentinė grupė: W. Bobrowski (bosinė gitara), T. Hernik (akordeonas, trombonas), J. Hnatowicz (gitara), A. Malik (mušamiejų), A. Niedzielin (klavišiniai)

21 d. 18 val. – „Vilnius – Krokuva. Susitikimai". Solistė A. Treter, instrumentinė grupė: W. Bobrowski (bosinė gitara), T. Hernik (akordeonas, trombonas), J. Hnatowicz (gitara), A. Malik (mušamiejų), A. Niedzielin (klavišiniai)

21 d. 18 val. – „Vilnius – Krokuva. Susitikimai". Solistė A. Treter, instrumentinė grupė: W. Bobrowski (bosinė gitara), T. Hernik (akordeonas, trombonas), J. Hnatowicz (gitara), A. Malik (mušamiejų), A. Niedzielin (klavišiniai)

21 d. 18 val. – „Vilnius – Krokuva. Susitikimai". Solistė A. Treter, instrumentinė grupė: W. Bobrowski (bosinė gitara), T. Hernik (akordeonas, trombonas), J. Hnatowicz (gitara), A. Malik (mušamiejų), A. Niedzielin (klavišiniai)

21 d. 18 val. – „Vilnius – Krokuva. Susitikimai". Solistė A. Treter, instrumentinė grupė: W. Bobrowski (bosinė gitara), T. Hernik (akordeonas, trombonas), J. Hnatowicz (gitara), A. Malik (mušamiejų), A. Niedzielin (klavišiniai)

21 d. 18 val. – „Vilnius – Krokuva. Susitikimai". Solistė A. Treter, instrumentinė grupė: W. Bobrowski (bosinė gitara), T. Hernik (akordeonas, trombonas), J. Hnatowicz (gitara), A. Malik (mušamiejų), A. Niedzielin (klavišiniai)

21 d. 18 val. – „Vilnius – Krokuva. Susitikimai". Solistė A. Treter, instrumentinė grupė: W. Bobrowski (bosinė gitara), T. Hernik (akordeonas, trombonas), J. Hnatowicz (gitara), A. Malik (mušamiejų), A. Niedzielin (klavišiniai)

21 d. 18 val. – „Vilnius – Krokuva. Susitikimai". Solistė A. Treter, instrumentinė grupė: W. Bobrowski (bosinė gitara), T. Hernik (akordeonas, trombonas), J. Hnatowicz (gitara), A. Malik (mušamiejų), A. Niedzielin (klavišiniai)

21 d. 18 val. – „Vilnius – Krokuva. Susitikimai". Solistė A. Treter, instrumentinė grupė: W. Bobrowski (bosinė gitara), T. Hernik (akordeonas, trombonas), J. Hnatowicz (gitara), A. Malik (mušamiejų), A. Niedzielin (klavišiniai)

21 d. 18 val. – „Vilnius – Krokuva. Susitikimai". Solistė A. Treter, instrumentinė grupė: W. Bobrowski (bosinė gitara), T. Hernik (akordeonas, trombonas), J. Hnatowicz (gitara), A. Malik (mušamiejų), A. Niedzielin (klavišiniai)

21 d. 18 val. – „Vilnius – Krokuva. Susitikimai". Solistė A. Treter, instrumentinė grupė: W. Bobrowski (bosinė gitara), T. Hernik (akordeonas, trombonas), J. Hnatowicz (gitara), A. Malik (mušamiejų), A. Niedzielin (klavišiniai)

21 d. 18 val. – „Vilnius – Krokuva. Susitikimai". Solistė A. Treter, instrumentinė grupė: W. Bobrowski (bosinė gitara), T. Hernik (akordeonas, trombonas), J. Hnatowicz (gitara), A. Malik (mušamiejų), A. Niedzielin (klavišiniai)

21 d. 18 val. – „Vilnius – Krokuva. Susitikimai". Solistė A. Treter, instrumentinė grupė: W. Bobrowski (bosinė gitara), T. Hernik (akordeonas, trombonas), J. Hnatowicz (gitara), A. Malik (mušamiejų), A. Niedzielin (klavišiniai)

21 d. 18 val. – „Vilnius – Krokuva. Susitikimai". Solistė A. Treter, instrumentinė grupė: W. Bobrowski (bosinė gitara), T. Hernik (akordeonas, trombonas), J. Hnatowicz (gitara), A. Malik (mušamiejų), A. Niedzielin (klavišiniai)

21 d. 18 val. – „Vilnius – Krokuva. Susitikimai". Solistė A. Treter, instrumentinė grupė: W. Bobrowski (bosinė gitara), T. Hernik (akordeonas, trombonas), J. Hnatowicz (gitara), A. Malik (mušamiejų), A. Niedzielin (klavišiniai)

21 d. 18 val. – „Vilnius – Krokuva. Susitikimai". Solistė A. Treter, instrumentinė grupė: W. Bobrowski (bosinė gitara), T. Hernik (akordeonas, trombonas), J. Hnatowicz (gitara), A. Malik (mušamiejų), A. Niedzielin (klavišiniai)

21 d. 18 val. – „Vilnius – Krokuva. Susitikimai". Solistė A. Treter, instrumentinė grupė: W. Bobrowski (bosinė gitara), T. Hernik (akordeonas, trombonas), J. Hnatowicz (gitara), A. Malik (mušamiejų), A. Niedzielin (klavišiniai)

21 d. 18 val. – „Vilnius – Krokuva. Susitikimai". Solistė A. Treter, instrumentinė grupė: W. Bobrowski (bosinė gitara), T. Hernik (akordeonas, trombonas), J. Hnatowicz (gitara), A. Malik (mušamiejų), A. Niedzielin (klavišiniai)

21 d. 18 val. – „Vilnius – Krokuva. Susitikimai". Solistė A. Treter, instrumentinė grupė: W. Bobrowski (bosinė gitara), T. Hernik (akordeonas, trombonas), J. Hnatowicz (gitara), A. Malik (mušamiejų), A. Niedzielin (klavišiniai)

21 d. 18 val. – „Vilnius – Krokuva. Susitikimai". Solistė A. Treter, instrumentinė grupė: W. Bobrowski (bosinė gitara), T. Hernik (akordeonas, trombonas), J. Hnatowicz (gitara), A. Malik (mušamiejų), A. Niedzielin (klavišiniai)

21 d. 18 val. – „Vilnius – Krokuva. Susitikimai". Solistė A. Treter, instrumentinė grupė: W. Bobrowski (bosinė gitara), T. Hernik (akordeonas, trombonas), J. Hnatowicz (gitara), A. Malik (mušamiejų), A. Niedzielin (klavišiniai)

21 d. 18 val. – „Vilnius – Krokuva. Susitikimai". Solistė A. Treter, instrumentinė grupė: W. Bobrowski (bosinė gitara), T. Hernik (akordeonas, trombonas), J. Hnatowicz (gitara), A. Malik (mušamiejų), A. Niedzielin (klavišiniai)

21 d. 18 val. – „Vilnius – Krokuva. Susitikimai". Solistė A. Treter, instrumentinė grupė: W. Bobrowski (bosinė gitara), T. Hernik (akordeonas, trombonas), J. Hnatowicz (gitara), A. Malik (mušamiejų), A. Niedzielin (klavišiniai)

21 d. 18 val. – „Vilnius – Krokuva. Susitikimai". Solistė A. Treter, instrumentinė grupė: W. Bobrowski (bosinė gitara), T. Hernik (akordeonas, trombonas), J. Hnatowicz (gitara), A. Malik (mušamiejų), A. Niedzielin (klavišiniai)

21 d. 18 val. – „Vilnius – Krokuva. Susitikimai". Solistė A. Treter, instrumentinė grupė: W. Bobrowski (bosinė gitara), T. Hernik (akordeonas, trombonas), J. Hnatowicz (gitara), A. Malik (mušamiejų), A. Niedzielin (klavišiniai)

21 d. 18 val. – „Vilnius – Krokuva. Susitikimai". Solistė A. Treter, instrumentinė grupė: W. Bobrowski (bosinė gitara), T. Hernik (akordeonas, trombonas), J. Hnatowicz (gitara), A. Malik (mušamiejų), A. Niedzielin (klavišiniai)

21 d. 18 val. – „Vilnius – Krokuva. Susitikimai". Solistė A

Savaitės filmai

Gelbék mus nuo pikto ***

Scotto Derricksono filmo herojus Ralfas (Eric Bana) yra Niujorko policininkas, tiriantis nusikaltimus, kurių neįmanoma paaiškinti logiškai. Jis sutinka gana netradiciską kunigą (Edgar Ramírez), kuris savo kailiu patyrė, kas yra nuodėmė ir atpirkimas. Jis taps policininko vedliu po blogio pasaulį, vienintelis išsigelbėjimas iš kurio – Dievo malonė. Ji gal ir nematomai, bet Derricsonas pasitiki žiūrovų jausmais. Deja, be perstojo bombarduoja juos baisiai, o kartu techniškai net pernelyg tobulais vaizdais, tokiais išpudingais, kad nebegali pertekli ištampas, baimės ar nevilties. Todėl ir Niujorkas atrodo taip, lyg būtų visas pastatytas Holivude. (JAV, 2014) (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Méniesienos magija ****

Naujausias Woody Alleno filmas perkels į 3-iojo dešimtmecio Prancūziją. Kinas Vei Lin Su yra garsiausias savo laikų iliuzionistas, bet mažai kas žino, kad po šiuo scenos jvaizdžiu slepiasi arogantiškas anglas Stenlis Kraufordas (Colin Firth). Labiausiai jis nekenčia įvairaus plauko spiritistų. Įkalbėtas draugo, Stenlis su specialia misija vyksta į Prancūzijos Rivjera. Apsimetęs turtingu verslininku jis turi demaskuoti gražios moters – mediumo Sofi (Emma Stone) apgavystes, esą dama apsimeta mokanti skaiti mintis ir bendrauti su dvasiomis. Tačiau Stenlio užduotį komplikuoja netikėti jausmai Sofi ir jos ypatingi sugebėjimai. Taip pat vaidina Simon McBurney, Hamish Linklater, Eileen Atkins, Marcia Gay Harden (JAV, 2014). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Kunigo vaikai ****

Dievobaimingas prezervatyvų pardavėjas, jaunas katalikų kunigas ir konservatyvus vaistininkas surengia samokslą, kad išgelbėtų mažą Dalmatijos kaimelį nuo demografinės katastrofos. Pradurdamai prezervatyvus ir maišydamis vitamininus su tabletėmis prieš pastojimą, jie sužlugdo kontracepciją visame mieste. Saloje atsiranda gyventojų, o jos šlovė pritraukia minias. Tačiau idilija netrunka ilgai, nes kelių trims vyrams pastoja viena moteris. Savo absurdžišku humoru Vinko Brešano filmas primena čekų komedijas, tačiau kartu „Kunigo vaikai“ kelia ir svarbius klausimus, pavyzdžiui, apie kunigo gyvenimo paradoksus. Tiesa, įsilinksminę žiūrovai jų gali ir nepastebėti. Pagrindinius vaidmenis sukurė Krešimiras Mikicius, Niksa Butijeras, Marija Skaricic (Kroatija, Serbija, 2013). (Vilnius)

Šiuntejas ***

Ateityje egzistuoja visuomenė, kurioje išnyko badas, prieverta ir kitos mūsų civilizacijos nelaimės. Sulaukęs pilnametystės kickvienas visuomenės narys gauna pareigas, kurias jam reikės atlikti iki pat tos dienos, kai teks pasitraukti „uz ribos“. Žodis „mirtis“ čia nežinomas (nes gali traumuoti), bet nežinomas ir žodis „meilė“ (žmonės dauginami dirbtiniu būdu). Tokia tikrovė primena jausmų dykumą, neatstiktinai pasaulyje nebeleiko spalvų, o kiekvienas jo gyventojas kas ryta gauna slopinančių vaistų dozę. Paauglys Jonas (Brenton Thwaites) jaučiasi kitoks. Jo nuojaunta išspūdlo: vyresniųjų taryba ji paskiria būti Siuntejų. Tai žmogus, saugantis užslaptintą atmintį apie praeitį, kad prireikus būtų galima ja pasiremti. Jonas tampa Siuntejė mokinui ir, atradęs spalvas bei jausmus, nusprenādžia nesitaikstyti su savo visuomenės tikrove. Filmas sukurtas pagal populiarios vaikų ir paauglių rašytojos Lois Lowry knygą. Deja, ekranizacija šiek tiek pavėlavo, nes paskutiniai metais paaugliai sulaukė ne vieno kur kas efektingesnio filmo apie totalitarines ateities visuomenes ir prieš jas maištustajančius paauglius. Tačiau ir australų režisierius Philipas Noyce'as („Mirtina tyla“, „Kaulų kolekcionierius“) turi ką pasiūlyti nuo paviršutinių komiksų apdujujimams paaugliams. Dar filme laukia susitikimas su gerais aktoriais Meryl Streep, Jeffu Bridgesu, Alexandru Skarsgardu (JAV, 2014). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Šimto žingsnių kelionė ***

Kai televizijos ekranuose nuo ryto iki vakaro gali matyti kulinaries laidas ir net valstietiškus valgius garbinančioje Lietuvoje kiekvienas virėjas (ar tiki mėgejas) iškart pasijunta kulinarijos žvaigžde, šita epidemija negali nepaliesti kino. Jos dalis ir naujausias Lasse's Halstromo filmas – pasaka suaugusiems, sukurta pagal visame pasaulyje populiarų Richardo C. Morais knygą. ...Likimas indų emigrantų šeimai atbloškė į Provансo miestelį. Indai nusprenādžia atidaryti restoraną priešais prancūzų kulinarių tradicijų bastioną, kurio šeimininkė ponia Malori didžiuojasi tuo, kad jos įstaiga nusipelnė „Michelin“ žvaigždžių. Iš pradžių, žinoma, kyla karas. Paskui paaškėja, kad jaunas indų virėjas Hasanas turi tobulą skoni, prilygstantį absolūcių muzikanto klausai. Tačiau filmas – ne tik mėgtantiems laisvalaikį virtuvėje, bet pirmiausia pasilgusiems Helen Mirren, kuri ir suvaidino rafinuotą poną Malori. Taip pat vaidina Om Puri, Manish Dayal, Charlotte Le Bon, Amith Shah, Farzana Dua Elahe, Dillon Mitra (Indija, JAV, JAE, 2014). (Vilnius)

***** – ševedras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Monika Krikštopaitė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras, šokis – Milda Brukštutė

Muzika – Laimutė Ligeikaitė | Stilius – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaite

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

12–18 d. – Tu esi čia (JAV) – 11.15, 13.45, 16.15, 18.15, 21.10
Kaip danguje, taip ir po žeme (JAV) – 11.45, 14.10, 16.45, 19.10, 21.30
Siuntėjas (JAV) – 12, 14.30, 17, 19.20, 21.50
Pasimatymas (Prancūzija) – 14.45, 16.45, 18.45, 21 val.
16 d. – Bégantis labirintu (JAV) – 18.45
17 d. – Dėžinukai (3D, JAV) – 19.20
12–18 d. – Apsimeskim farais (JAV) – 14.15, 17, 18.50, 21.20

Gelbék mus nuo pikto (JAV) – 13.30, 16.20, 19, 21.50

Méniesienos magija (JAV) – 11.30, 16.05, 18.30, 21 val.

12–15, 18 d. – Kaukazo belaisvė (Rusija) – 13.50, 19.30, 21.40; 16 d. – 13.50, 19.30, 22 val.; 17 d. – 13.50, 21.40

12–15, 17, 18 d. – Šimto žingsnių kelionė (Indija, JAV) – 16.10, 19, 21.20; 16 d. – 16.10, 21.20

12–18 d. – Vėžliukai nindzés (3D, JAV) – 11, 13.20, 18.25

13, 14, 18 d. – Galaktikos sergėtojai (3D, JAV) – 11.45, 15.40; 15–17 d. – 15.40

12–18 d. – Nematomas frontas (Lietuva, Švedija, JAV) – 14, 20.45
Nuodėmių miestas 2 (3D, JAV) – 16.30, 21.30

13, 14, 18 d. – Amazonės džiunglės (Brazilija, Prancūzija) – 11.15, 12.30

12–18 d. – Amazonės džiunglės (3D, Brazilija, Prancūzija) – 14.30

Sparnai: ugnies tramdytojai (3D, JAV) – 13.45, 16 val.
Sparnai: ugnies tramdytojai (JAV) – 11.30

13–18 d. – Liusi (JAV) – 19.15
13, 14, 18 d. – Radviliada (rež. R. Rakauskaitė) – 11.45

13, 14, 18 d. – Kaip prisijaukinti slibiną 2 (JAV) – 12 val.

Forum Cinemas Akropolis

12–18 d. – Siuntėjas (JAV) – 10.45, 13, 15.15, 17.30, 19.45, 20.40

Tu esi čia (JAV) – 11, 13.30, 16, 19, 21.30
Kaip danguje, taip ir po žeme (JAV) – 11.20, 13.40, 15.55, 18.20, 21.50

Pasimatymas (Prancūzija) – 17.25

16 d. – Bégantis labirintu (JAV) – 18.40

17 d. – Dėžinukai (3D, JAV) – 19.25

12–18 d. – Gelbék mus nuo pikto (JAV) – 16.10, 17.50, 20.30, 21.40; Apsimeskim

farais (JAV) – 11.30, 16.05, 18.40, 21.10

12–16, 18 d. – Vėžliukai nindzés (3D, JAV) – 10.30, 12.45, 15.05, 19.25; 17 d. – 10.30, 12.45, 15.05

12–18 d. – Amazonės džiunglės (Prancūzija, Brazilija) – 11.10, 13.20, 15.30

12–15, 17, 18 d. – Kaukazo belaisvė (Rusija) – 13.50, 18.50, 21.20; 16 d. – 13.50, 18.50, 21.20

12, 15–17 d. – Sparnai: ugnies tramdytojai (JAV) – 10.15, 13, 14, 18 d. – 10.15, 14.15

12–16, 18 d. – Vėžliukai nindzés (3D, JAV) – 13.30, 18 val.; 17 d. – 13.30

12–18 d. – Šokis hip hopo ritmu: viskas arba nieko (JAV) – 11 val.; Amazonės džiunglės (Brazilija, Prancūzija) – 15.50;

Nuodėmių miestas 2 (3D, JAV) – 20.30;

Kaip prisijaukinti slibiną 2 (JAV) – 10.40;

Nematomas frontas (Lietuva, Švedija, JAV) – 14.10; 12–15, 17, 18 d. – Méniesienos magija (JAV) – 16.10, 19.10; 16 d. – 16.10; 12–18 d. – Liusi (JAV) – 21.40

KLAIPĖDA

Forum Cinemas

12–18 d. – Siuntėjas (JAV) – 10.45, 13.20,

15.45, 18.15, 20.30; Tu esi čia (JAV) – 10.30,

15.30, 18, 20.45; Kaip danguje, taip ir po

žeme (JAV) – 13.30, 16, 18.40, 21 val.

16 d. – Bégantis labirintu (JAV) – 18.45

17 d. – Dėžinukai (3D, JAV) – 19 val.

12–18 d. – Gelbék mus nuo pikto (JAV) – 13.10, 15.50, 18.30, 21.10

12–15, 17, 18 d. – Apsimeskim farais (JAV) – 13.45, 18.45, 21.15;

12–18 d. – Vėžliukai nindzés (3D, JAV) – 19 val.; 13–16, 18 d. – 13, 19 val.; 17 d. – 13 val.

12–18 d. – Vėžliukai nindzés (JAV) – 11 val.

Amazonės džiunglės (Brazilija, Prancūzija) – 11.30, 16.10; Amazonės džiunglės (3D, Brazilija, Prancūzija) – 14.30

12, 15–17 d. – Sparnai: ugnies tramdytojai (JAV) – 10.15; 13, 14, 18 d. – 10.15, 11 val.

12–18 d. – Sparnai: ugnies tramdytojai (3D, JAV) – 12.20, 16.45; Méniesienos magija (JAV) – 21.30

13 d. – Nematomas frontas (JAV, Lietuva, Švedija) – 15.30; 16 d. – 17 val.; 17 d. – 18.30

12 d. – Amazonės džiunglės (Prancūzija, Brazilija) – 16.30

12 d. – Kaukazo belaisvė (Rusija) – 20 val.; 17 d. – 16.30

13 d. – Mona (Latvija, Islandija) – 19 val.

18 d. – Tėve mūsų, kuris esi medyje (Austra-

„Siuntėjas“

13 d. – Po oda (D. Britanija, JAV, Šveicarija) – 20.10; 15 d. – 21.10; 16 d. – 18.50; 17 d. – 20.50

12 d. – Susitikimas (rež. R. Banionis) – 18 val.; 18 d. – 18.30

13 d. – Mindaugas (rež. D. Banionis) – 17 val.; 16 d. – 18.30

KAUNAS

Forum Cinemas

12–18 d. – Siuntėjas (JAV) – 10.30, 12.45,

15, 17.15, 19.30

12, 13 d. – Tu esi čia (JAV) – 11.15, 13.40,